

ljudje te potrebujejo

1985

Julij

DUHOVNO ŽIVLJENJE

ZA MRTEVE NE BODI MRTEV! 1945-1985

A la bondad del Dios que llama, el hombre responde muchas veces, ya desde sus orígenes, con la tremenda negativa del pecado que es el deterioro más profundo de la sociedad y de los individuos.

Esta es la acción conciente y libre contraria al orden establecido por Dios Creador, y por lo tanto, a la naturaleza humana. Por el pecado el hombre pretende alcanzar la felicidad al margen de Dios, quien es su verdadero fin último, causa y contenido de su bienaventuranza. El pecado quiebra la comunicación con El, divide al hombre en su interior, lo separa y enfrenta a sus hermanos, y lo convierte en un mal señor de las cosas, a las que transmite su desorden. El pecado influye aun en las estructuras sociales que quedan así marcadas por él, por lo cual se puede hablar de pecado social o "estructuras de pecado" (Puebla 281), de lo cual "deben responder las personas, porque procede ciertamente de la libre voluntad de los hombres, ya sea en forma individual o colectiva" (Sínodo de los Obispos sobre Reconciliación y Penitencia, Doc. de trabajo 13).

Da se to ne pozabi, je Gospod izpeljal svoj rod iz poplavljene dežele...

Nedelja verskega tiska

Pravijo, da smo ljudje zahodne kulture, med katere spadamo tudi mi, postali nepismeni in ne-bralni ljudje, kvečjemu še gledalci in poslušalci elektronskih aparatov, ki so postavljeni na nekakšen družinski oltar, kjer se vsak večer zbira družina, kakor se je nekaj pred „bogkovim kotom“ k molitvi. To samo po sebi ne bi bilo nič slabega, saj so tudi ti aparati delo razumnosti in ustvarjalnosti človeka, kateremu je Bog že v raju naročil, naj nadaljuje njegovo stvariteljsko delo s tem, da si podvrže zemljo, torej tudi skrivnostne zakonitosti TV in radijskih valov. Žalostno je le to, da so po nekaterih domovih ti aparati postali tirani našega življenja, ki narekujejo človeku, kdaj naj bo doma, kdaj naj bo večerja, kdaj so dovoljeni obiski in podobno — vse je odvisno od tega, kaj je na sporedu. Vse prepogosto človek nima dovolj moči, da bi jih utišal ali ugasnil in s tem našel čas za mnogo koristnejše in duha poglobljajoče opravilo: za branje, za pogovor, kulturno udejstvovanje ...

Kakor sta radio in TV udobni sredstvi za informiranje, ne moreta bežna slika in glas nuditi časa za razmišljanje. Če bi kdo že hotel kaj razmisliti, nima časa, ker mu že naslednja slika oziroma pripoved vzbudi zanimanje in zajame pozornost in tako prepreči razmišljanje. Človek postane s tem avtomat, ki vse sprejema, kar vidi in sliši. To pa človeka duhovno poplitvi, ker mu praktično odvzame pripravljenost do lastnega razmišljanja in ustvarjanja lastnega mnenja in prepričanja.

Posebno pomembno je to dejstvo v deželah, kjer imajo sredstva družbenega obveščanja v rokah ljudje, ki nimajo krščanskega pogleda

na življenje in kjer je poleg nekaterih dobrih oddaj večina takih, kjer tekmujejo prizori nasilja s plehkimi sentimentalnimi prizori in z neokusnimi ter nedostojnimi prikazovanji nižjih nagonov človeka, kjer so nravni zakoni čisto razrahljani ali kar odsotni. Zavedati se moramo tudi, da imajo dandanes odločujočo besedo pri večjem delu tukajšnjega tiska, pri radiu in TV ljudje, ki zaradi osebnega ali strankarskega prepričanja, laicistično-liberalnega ali levičarsko-marxističnega, oblikujejo in prikazujejo informacije in življenjska vprašanja pristransko in po svoji ideologiji.

Nam katoličanom ne preostane drugega, kakor da se temu pritisku zavestno ustavljamo. Ne smemo dopustiti, da bi na nas ta sredstva tako močno vplivala, da bi prenehali razmišljati ali presoјati stvari, ki zadevajo naše življenje, v luči evangelija. Za naš krščanski pogled na življenje je merodajen evangelij, to je božje sporočilo človeku. Za nas sta nesprejemljiva tako dialektični kot tudi življenjski materializem, ki ne poznata nadnaravnega sveta, ker mi katoličani v luči razodetja in nauka cerkvenega učiteljstva vemo, da je človek, ki je ustvarjen po božji podobi in sličnosti, določen za neizmerno višje cilje, kakor je samo to, da s svojim delom poskrbi za telesne potrebe družine in dobro družbe, v kateri živi, in potem premine.

Če hočemo ohraniti in poglobiti svoje krščansko gledanje na človeka in na dogajanja v Cerkvi in v svetu, moramo nujno uporabljati verski tisk. Dandanes je veliko miselnih nejasnosti in zmot in moralnih zablod. Katoličan si mora biti na jasnem, katere so verske resnice, ki jih mi katoličani verujemo, in katera so moralna načela, ki jih moramo poznati in osvojiti, da bomo pravilno oblikovali svojo vest in usmerjali svoje življenje. Osnovno znanje katekizma iz otroških let nikakor ne zadošča prebujenemu in odraslemu katoličanu sredi okolja, ki ni veri in življenju po njej naklonjeno ali je temu celo nasprotno ali sovražno. Važno je tudi, da nam verska vprašanja naša revija obravnava v slovenskem duhu in v slovenskem jeziku.

Slovenski metropolit in ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar nam je ob svojem obisku zapisal tudi tole:

„Slovenski verski mesečnik Duhovno življenje je tesna vez med našimi rojaki v Argentini in po svetu in jim prinaša bogato duhovno hrano v domači besedi. Zelo sem hvaležen uredniškemu odboru in izdajateljem, nekdanjim in sedanjim, ki so s toliko prizadevnostjo skrbeli za naš verski list in to delajo še danes v težkih gospodarskih razmerah. Tudi za naročnike pomeni zvestoba Duhovnemu življenju v gospodarski krizi zlasti v Argentini večjo žrtev kakor v dobrih letih. Vendar sem prepričan, da bodo vsi znali ceniti vrednost verskega mesečnika in mu še naprej ohranili zvestobo in pridobili še novih

naročnikov. Samo ob skupnem prizadevanju in medsebojni pomoči bo mogoče ohraniti Duhovno življenje. Če bi zaradi finančnih težav in zaradi pomanjkanja naročnikov list nehaj izhajati, bi bila to velika duhovna škoda. Zato Vas, dragi slovenski rojaki, prosim in Vas spodbujam, da ohranite Duhovnemu življenju svojo zvestobo in ga po svojih najboljših močeh podprete.“

V nedeljo 14. julija bomo obhajali nedeljo verskega tiska. Razmislimo ob tej priložnosti o njegovi važnosti za naš osebno, za naše družine in našo skupnost in udeležimo se prireditve naše revije. S svojo udeležbo bomo moralno in gmotno podprli naš verski tisk, ki to zasluži in potrebuje.

.....

ODLOMEK POVELIKONOČNE BARVE

Med Akaši na bregu oceana
in Avadži otokom
(s tilnikom prastare želve)
morjé je sivo barvano.
Oblaki so zviti s svodom
v svincá kolobar,
z glavó na repu.

Je res tako temačno? vpraša veter.
S kamelije lasmi se poigra,
in z morsko travo,
z galebi, ki jim v letu kaže
mreže, pogreznjene v morjé
in polne riš
in mastne barve.

„Poglej!“ in veter bele pene riše,
čerí obriše, da se svetijo
v zelenem mahu .
Ah, veter! Veš, kaj hočemo ljudje?
Modri zrak,
kjer vse skrbi zadremajo
na sončnem prahu.

Akaši: zahodnojaponsko pristanišče; njemu nasproti leži precej velik otok Avadži; ožina med njima znaša pol ure moderne brodarske vožnje. — Veter te pesmi je mogoče razumeti tudi v prenesenem pomenu.

Vladimír Kos

Ob 40 - letnici konca vojne

Besede Slovenske pokrajinske škofovske konference

Po vsej Evropi in drugod po svetu se letošnje pomlad spominjamo konca druge svetovne vojne. Tisti, ki so sami doživeli vojne grozote in trpljenja ter težave prvih povojnih let, predvsem osebno obujajo spomine in presojujejo ter vrednotijo tedanje dogodke. Kdor vse to pozna samo iz pripovedovanja in poročil drugih, iz zgodovinskih listin in znanstvenih raziskav, pa si ob 40-letnici skuša na tej podlagi ustvariti svojo sliko o vojnih dogajanjih, o odločitvah ob koncu vojne in o povojnih obnovitvenih prizadevanjih.

Tudi naša domovina je bila v drugi svetovni vojni hudo preizkušena. Ob tej obletnici se še bolj živo spominjamo vseh tistih, ki so se žrtvovali za narod, trpeli preganjanje, se razkropili po svetu ali zaradi vojne izgubili življenje. Ponekod je bila prav Cerkev med prvimi žrtvami različnega nasilja, ki ga je prinesla druga druga svetovna vojna.

Verni kristjani v naši ožji in širši domovini kakor tudi naši rojaki po svetu smo Bogu hvaležni, da so vojne grozote minile. Hvaležni smo za vse dobro, plemenito, pravično in pošteno ob koncu vojne in pri obnovi naše domovine. Z bolečino pa nas navdaja spomin na vse hudo in krivično, pa naj ga je povzročil kdor

koli.

Ko gledamo na preteklost, moramo katoličani najprej s svoje strani priznati, da v Cerkvi na Slovenskem ni bilo vse v skladu z evangelijem. To so predstavniki Cerkve ob raznih priložnostih že ponovno obžalovali. Obsojamo vsako nasilje in krivico, tem bolj, če ju je kdo storil v imenu svojega krščanskega prepričanja. S tem pa ne izrekamo sodbe o osebah in njihovih nagibih. Trdno upamo, da se kaj podobnega ne bo več zgodilo.

Ob različnih in nasprotujočih si sodbah o preteklosti pričakujemo in upravičeno zahtevamo nepristransko in čim bolj popolno osvetlitev usodnih dogodkov. Odklanjamo črno-belo prikazovanje s katere koli strani. Kristusova beseda: „Resnica vas bo osvobodila...“ (Jn 8, 32) velja tudi za presojanje preteklosti.

Vemo pa tudi, da so zgodovinske ocene nepopolne in začasne. V tej luči razumemo evangeljsko svarilo: „Ne sodite, da ne bosta sojeni!“ (Mt 7, 1). Po našem krščanskem prepričanju je dokončna sodba o ljudeh in zgodovinskih dogodkih pridržana Bogu.

Najhujša škoda, ki jo povzroča vojna, je škoda na moralnem področju. V obdobju miru nas k poštemu in požrtvovalnemu življenju spodbujajo red, zakonodaja,

javno mnenje in pravna zaščita pravičnosti. V vojnem času pa je bil posameznik veliko bolj prepuščen sam sebi. Večkrat se ljudje pod različnimi pritiski niso znali in mogli prav odločati. Iz tega je nastalo veliko hudega, veliko telesnega in duševnega trpljenja, pogosto tudi obremenjenost vesti, maščevalnost in sovraštvo.

Ob spominu na konec vojne in na začetek novega obdobja naše zgodovine v SFR Jugoslaviji naš pogled ne sme biti uprt samo v preteklost, temveč hkrati in še bolj v prihodnost. To pomeni, da nam ne gre za medsebojno obračunavanje, temveč za prizadevanje za človeka vredno sožitje in sodelovanje. Le če se osvobodimo bremen preteklosti, sovraštva in maščevalnosti, ki obtežujejo naše medsebojne odnose, in skušamo preseči hudo, krivično in slabo z medsebojnim odpuščanjem in spravo, se nam odpira pot v boljšo prihodnost. Odpuščanje in sprava sta tako temeljni evangelijski zahtevi, da se jima kristjani ne moremo odreči. Drugače bi bili nezvesti božjemu Učeniku in poslanstvu, ki nam ga je izročil. V tem duhu škofje v službi Cerkve na Slovenskem v dobro vsega slovenskega naroda podpiramo vse plemenite težnje po osebni in narodni pomiritvi in sožitju.

V mednarodnem letu mladih mislimo tudi na obveznost do mladega rodu. Mladi nikakor ne smejo dobiti v dediščino starih sovraštev, temveč pristne etične vrednote, ki utrjujejo upanje v boljšo prihodnost. To so spošto-

vanje človeka in njegovih pravic, mir, svoboda, poštenost, medsebojno razumevanje, pripravljenost za sodelovanje in pomoč drug drugemu ter jasna in močna zavest osebne odgovornosti, ki se kaže v življenju in dejanjih. Prihodnosti ne moremo graditi na nenehnih medsebojnih očitkih, krivici in sovraštvu, temveč na pravičnosti in ljubezni. To poudarja tudi drugi vatikanski cerkveni zbor, ki pravi: „Če hočemo zagotoviti mir, je nujno potrebno imeti odločno voljo, spoštovati druge ljudi in narode in njihovo dostojanstvo in si vztrajno prizadevati za bratsko sožitje. Mir je torej tudi sad ljubezni, ki gre vse dalje od tega, kar zmore uredničevati pravičnost. Zemeljski mir, ki izvira iz ljubezni do bližnjega, je učinek miru Jezusa Kristusa“ (CS 78).

Ob obletnici končane vojne se bomo kristjani na dan molitve za domovino v nedeljo, 12. maja, v zaupanju v Boga spominjali tudi vseh, ki so v vojnih letih ali pozneje izgubili življenje. Nikogar ne bomo izpustili v zavesti in zaupanju, da je končno edino Bog pravičen in tudi milostljiv sodnik. Naša dolžnost pa je, da si prizadevamo za to, kar lahko v našem, v preteklosti tako preizkušarem narodu, utrjuje vedno večje medsebojno spoštovanje, zaupanje, bratstvo, pravičnost in mir. —

LJUBLJANA, 6. maja 1985

ALOJZIJ SUŠTAR
ljubljanški nadškof in metropolit,
predsednik SPŠK

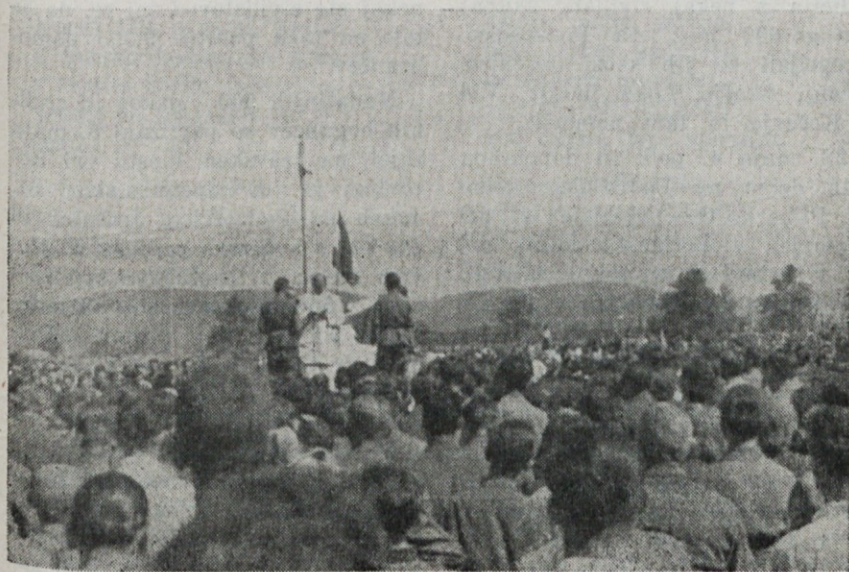
V Rogu ležimo pobiti

Na samoobrambo prisiljeni aktivisti nepartijske večine slovenskega ljudstva so se, čeprav vojaško nepremagani, morali umakniti na slovensko Koroško. Narodni odbor za Slovenijo je sicer 3. maja — torej prej kot komunisti in v času, ko so bili Nemci še v Sloveniji — proglasil državo Slovenijo kot sestavni del federativne Jugoslavije, a Slovenije ni bilo mogo-

če več braniti pred partizanskimi silami. Domobranci so zadrževali partizanski pritisk na Ljubljano, da so se mogli umakniti civilni begunci na Koroško. Vlak z domobranskimi ranjenci pa so partizani zajeli na Jesenicah. Odpekljali so jih v Št. Vid nad Ljubljano in jih postrelili v Brezarjevem breznu.

Angleška vojaška oblast v Celov-

Vetrinje, maja 1945. Domobranci pri mašni daritvi na prostem. Morajo se še duhovno okrepiti. Čaka jih še poslednja preizkušnja in najvišja žrtev. Angleži jih bodo zvijačno vrnil in komunistični partizani jih bodo razorožene, ob koncu vojne in brez vsake sodbe pomorili in zmetali v brezna v Kočevskem Rogu, v Teharjih in po drugih krajih Slovenije samo zato, ker so se uprli sovjetizaciji ljubljene domovine.

cu je vzela domobrance po prehodu čez Dravo v zaščito. Razočarani domobranci so se naselili na polju pri Vetrinju. Pod pretvezo, da jih pošiljajo v Italijo, so jih Angleži za zvižajo izročili partizanom in sicer deloma na Podroščici, deloma pa v Pliberku. V Jalti je bil namreč leta 1945 sprejet tajni sklep treh velikih, da bodo zavezniki po vojni vrnili vse vojaške in civilne ubežnike tistemu, proti kateremu so se borili. Zahodni zavezniki si morda niso predstavljali, kaj se bo s temi ljudmi zgodilo.

Iz Vetrinja so bili odpeljani sledeči transporti:

24. maja 40 mož na Podroščico. Odpeljali so jih v št. Vid nad Ljubljano in jih pomorili v kočevskih gozdovih.

27. maja tehnični bataljon in policija z nekaj civilisti, skupaj okrog 600 mož, na Podroščico. Prepeljali so jih skozi Jesenice, Kranj, Škofjo Loko in št. Vid v Kočevje in tam pomorili.

28. maja 4. polk in dopolnilna četa delno na Podroščico, delno na Pliberk. Od prvih je bil del pomorjen v Poljanski dolini, del pa v kočevskih gozdovih. Drugi, manjši del so prepeljali v Teharje in pomorili v okolici Celja, druge pa skozi Jesenice, Kranj, Škofjo Loko in št. Vid v kočevske gozdove. Ta dan je odšlo približno 2.800 vojakov in 200 civilistov.

29. maja 3. polk v Pliberk, artilerijski oddelek pa na Podroščico. Prve so prepeljali v Teharje in pomorili v okolici Celja, druge pa

skozi Jesenice, Kranj, Škofjo Loko in št. Vid v kočevske gozdove. Ta dan je odšlo približno 2.800 ljudi.

30. maja 2. polk v Pliberk, manjši del pa na Podroščico. Prve so prepeljali skozi Celje v Teharje in jih pomorili v okolici Celja, druge pa skozi Jesenice in št. Vid v kočevske gozdove, kjer so jih pomorili. Ta dan so odpeljali okoli 2.800 vojakov.

31. maja je odšlo okrog 500 vojakov 1. polka, potem ko se je večina razbežala. Del vrnjenih so prepeljali v Pliberk in nato v Teharje in jih pomorili v okolici Celja, del pa na Podroščico, Jesenice, št. Vid in v kočevske gozdove.

Iz Vetrinja je bilo vrnjenih blizu 10.000 Slovencev, med njimi nekaj sto civilistov. Ceni se, da je bilo od tega pobitih 9.000 domobrancev.

Nadaljnjih 500 vojakov in civilnih beguncev so partizani 8. maja zajeli na dravskem mostu pri Borovljah in jih odpeljali skozi št. Jakob na Podroščico, Jesenice in št. Vid v kočevske gozdove. V Novem mestu in okolici so zajeli okrog 1.500 domobrancev, od katerih so jih vsaj tisoč pomorili. Prišteti je treba še že omenjene ranjence, ki so jih zajeli na Gorenjskem. Teh je bilo okrog 300.

Partizani so torej pobili brez sodbe in po predhodnem poniževanju, izstradanju in mučenju nad enajst tisoč razoroženih vojakov in civilnih beguncev, ki so bili za-

jeti na dravskem mostu pri Borovljah ali pa vrnjeni iz Vetrinja skupaj z vojaki. Sem niso všteti številni domobranci, ki so bili zajeti pri zaščitnih bojih pri Tržiču, in tisti, ki so iz kakršnegakoli razloga ostali v Sloveniji. Pa seveda tudi ne tisto civilno prebivalstvo, ki so ga pobili po „osvoboditvi“ in ki gre v tisoče.

Partijske in partizanske vojne žrtve imajo vsaj znane in priznane grobove in spomenike, kosti pomorjenih nekomunistov pa so za-

sute v množičnih jamah ali izkopane iz svojih prvotnih grobov in raztresene bogve kje. Poleg tega še danes vse od oblasti dirigirano pisanje govori o protikomunističnih borcih kot o narodnih izdajalcih, čeprav so se ti kot resnični Slovenci bojevali prav za svoj narod proti zmagi komunizma, ki je kot totalitarni sistem nič manj obsojden kot vsak drug totalitarizem, n. pr. fašizem in nacizem.

(Iz uvoda v istoimensko knjižico)

NAŠIM STRAŽARJEM

Nocoj žari nebo
čudno krvavo rdeče,
kot na veliki petek
gorele mrtvaške bi sveče.

Nocoj sem z vami, junaki,
v mraku kočevskih gozdov,
v temni votli jam,
proseč za blagoslov —
zemlji in vam.

Tih ležim na travi,
pritiskam uho na zemljó,
poslušam vaše sanje
in mi je težko,
ko me teži spoznanje
nemoči.

Iz zemlje zveni mi vaš spev:
o domu in dobrih ljudeh,
o naših temnih vežah,
o shrambah, polnih žita,
o hiši, na novo pobeljeni,
o kamri, kjer mlada dva spita,
o stari dobri peči,

o dekletu, ki tiho prede,
o njej, ki kot svoje dni
zaliva dekliške grede...

V vaši so pesmi objeti:
ljudje, polje, živina,
bela cerkev na griču
v srebrni mesečini,
nad njo beli oblački
kot davni, lepi spomini.

Vi pa stražite jase,
prst, ki ste jo ljubili,
ki vanjo ste omahnili
na ustih z imenom Boga.

Stražite, bedite, stražarji —
— bakle na gori smrti,
da beli mrtvaški prti
ne bodo nam zagrnili
sonca, ki se igra
v kupoli neba,
porajajoč naš dan!
Stražite, bedite, stražarji!

Marjan Jakopič

Glasovi vesti

O veliki tragediji na slovenskih tleh pred štiridesetimi leti se v Sloveniji in pred svetom vedno bolj razgalja resnica, ob kateri vsaj posredno raste občutek odgovornosti. Svetovni javnosti so postali dostopni britanski arhivi z uradnimi dokumenti, katerih zgodovinske obdelave odkrivajo, kako se je naklepalo in izvrševalo nasilno vračanje tudi slovenskih protikomunistov po vojni in katere uradne osebe so bile pri tem udeležene. Razprave, ki so povečini napisane z znanstveno metodo in temeljitostjo in imajo zato široko odmevnost v svetovnih občilih, ne ugotavljajo samo zunanjih dejstev, marveč tudi osebno krivdo zanje in odgovornost, ki je po njih ostala. Svetovni in naši javnosti je znano prizadevanje Nikolaja Tolstoja („Celoška zarota“), londonska televizijska oddaja z naslovom Celoška afera in odmevi v številnih pomembnih časnikih in revijah. Že izrazi kot zarota in afera kažejo na težnjo po moralnem ocenjevanju vojaških in političnih odločitev, to pa pobuja voljo po obtoževanju in tudi klince vesti, ki naj se umiri z razkrivanjem oseb, katere so tragedijo zakriville, in z ugotavljanjem, da so bile njihove odločitve zmotne in nemorale, pa naravnost samovoljne in zato tudi protipravne. Kolikor se to ugotavljanje izraža s spre-

jemanjem skupne odgovornosti za napake in zablode voditeljev in predstavnikov, moremo vzeti, da je na splošni osebni ravni pravici zadoščeno, saj stvarnega zadoščanja od nekrivih poedincev ne gre zahtevati. Vendar nam kot narodni skupnosti ostaja terjatev zaradi zgodovinske zadolženosti in to terjatev smemo uveljavljati. Ker se strašna škoda pokončane generacije na enem od tedanjih delov Slovenije za nazaj ne more odpraviti, lahko po pravici zahtevamo zanj nadomestno popravo, ki bi se morda lahko dala v obliki podpore pri uveljavljanju slovenskih političnih teženj. Če bi bila ta podpora res učinkovito izvedena, bi bilo nekako zadoščeno tudi objektivni odgovornosti britanske skupnosti in bi bila lahko dokončno pomirjena vest, ki vznemirja čuteče duhove v njej.

Z upravičenim zadoščenjem spremljamo pojave tudi v slovenskem svetu, s katerimi se izraža rastoč nemir in občutek zadolženosti zaradi maščevalnega pomora razoroženih protirevolucionarjev. Sila narave, ki se pri mladih rodovih uveljavlja v neodjenljivem iskanju resnice, pritiska na oklep, ki je to strahotno dejanje dolgo prikrival pred vsako javno omembo. Zdaj se o njem dokaj odkrito govori in piše, vsaj kot o zgodovinskem dogodku, ki ne sme ostati skriven. Tudi režimski

Vetrinje, maja 1945. Obhajanje med sv. mašo na prostem. Možje in fantje, domobranci in civilisti, žene, dekleta in otroci prejemajo Tistega, ki je že pred 2000 leti tolažil trpeče in blagroval zaradi pravice preganjane.

zgodovinarji se trpko pritožujejo, da so jim še vedno odtegnjeni domači listinski viri, medtem ko so jim drugi v tujih središčih na voljo. Kulturni delavci in časnikarji, celo pomembne osebe v družbenih organih in v partiji, se javno izrekajo, da jim je stvar neprijetna, in bi radi, da bi bila sploh izbrisana iz spomina in zgodovine. Brezupno iščejo razlogov, kako tista dejanja upravičiti z vojaškimi in zakonskimi utemeljitvami, a so očitno tudi njim to le pretveze, ki nikogar ne prepričajo. Drugi sprjemajo, da je bilo pobijanje razoroženih nasprotnikov še po vojni pre naglje-

no, presplošno in po občeveljavnih normah neupravičeno. Slišijo se celo glasovi, ki pomor označujejo kot moralni madež in zločin.

Ni dvoma, da je pod to javno preiskavo preteklosti glas vesti. Vest se ne oglašja samo po samobtožujočem spoznanju o kršitvi naravnega reda ali božje volje. Govori tudi kot občutek sramu pred seboj in drugimi, kot strah pred sodobniki in zgodovino ali kot zavest nemožatosti. Po osebnem grehu se vest posebej vzbuja, če pritisnejo njegove naravne posledice. V skupnem pomoru tisočev, ki naj bi bil storjen v imenu narodnih interesov, je pa že mo-

ralna sila zločina tako huda, da mora na dan klic po razčiščenju, po katerem se odpre tudi možnost očiščevanja za vso družbo. Ali moremo šteti, da kljub moralnemu razvratu domá ni zamrla нравna zavest in zmožnost za sprejemanje odgovornosti in obžalovanje krivde? Ali smemo verjeti, da je na dnu teh glasov, ki so v jugoslovanskem prostoru daleč prvi, poudarjeni slovenski čut za ločevanje med dobrim in zlom in za osebno čast, ki stoji na нравni častnosti? Če je tako, potem nam upanje na novo dobo ne sme umreti!

Čeprav je zavestno sprejemanje glasú vesti že pomembna stopnja k urejanju odnosov z naravnim redom, je vendar šele razpotje pred odločitvijo za kes in za voljo po odpravi zla. V tem pogledu je pred domačimi revizionisti naše zgodovine morda kratka pot, a je vmes globoka načelna razpoka, ki je ne bo lahko premostiti. Pomor obžalujejo, ker se je z njim onečastilo njihovo gibanje, zavračajo ga, ker je to bilo maščevalno dejanje nad vsemi nasprotniki, ne da bi se prej po zakonitem postopku ugotavljala osebna krivda, in nasprotnikom celo priznavajo dober namen in domoljubnost, zaradi katere bi jih bilo treba javno rehabilitirati, a le na osebni ravni. Objektivni pravici s tem ne bi bilo zadovoljeno. Tisti, ki so nastopili proti komunistični revoluciji, tega niso napravili v zmedu, zapeljani ali prisiljeni, za-

radi česar naj bi bili oproščeni krivde, češ saj niso bili slabi ljudje, ki bi zaslužili kazen, ampak so si domovino, ki so jo ljubili, le zmožno „izsanjali“ in so bili zato vredni prizanesljivega razumevanja. Tega ni mogoče sprejeti. Prav nasprotno je res. Med odporniki proti revoluciji so bili lahko tudi ne vredni posamezniki, ki so se pridružili iz nepravih nagibov ali so kdaj nedopustno ravnali. Zatrđiti pa je treba, da je bil sam nastop proti komunističnemu prevratu нравno in pravno upravičen, torej načelno dober in za narodno skupnost zaslužen. Dokler ne bo to sprejeto vsaj kot možnost v obravnavo, ne bo podlage za take vrste splošno in javno obžalovanje, da bi nas obvezovalo k pomirjenju in spravi.

V tej stvari ne gre za osebne odnose, v katerih se med posamezniki poravnavajo pravde tako, da vsak nekaj popusti od svojih terjatev ali se spregleda nasprotnikovo neprijateljstvo, češ tisti, ki je pametnejši, odneha, saj spor nikamor ne vodi. Evangeljski svet, naj se po udarcu na eno lice nastavi drugo, velja za poedinca, ne za družbo, ki načelno ne sme žrtvovati skupnega življenja, premoženja in časti. Skupnost ne sme in ne more delati dejanj samozatajevanja.

Pri tem smo pred vprašanjem o odpuščanju. Nekateri bi radi, naj bi šli dogodkom naproti in za nazaj vse krivice enostransko izbrisali, tudi pomore pred štiri-

Lienz na Tirolskem, leta 1945. Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman prihaja v begunsko taborišče v spremstvu monsinjorjev Jagodica in Škerbca na obisk. Begunec med begunci.

desetimi leti. Ob današnjem stanju se je treba vprašati, ali je to sploh možno in tudi dopustno. Tako odpuščanje, katero imajo nekateri v mislih, bi pomenilo odvezovanje od zadolženosti, in dolg slovenske partije in njenih sopotnikov je take narave, da ga poedinci za vso skupnost sploh ne morejo izbrisati. Tu ne gre za osebno odpuščanje, h kateremu smo obvezani vnaprej in brezpogojno in se izraža v zavračanju vsake sovražne misli in dejanja, s katerim bi hoteli povračati zlo z zlom. O tem menda med zdomskimi Slovenci ni nejasnosti. Pri našem vprašanju o odpuščanju gre za enostransko

spravljalivost, tisto, s katero žaljenjé vdano sprejme krivico in se odreče obrambi pred njo, morda iz višjih nagibov. Za naš primer je treba poudariti, da bi enostransko črtanje dolgov tisti družbeni skupini, ki je takrat pobijala telesa in še zdaj ubija duše, pomenilo pristanek na današnje stanje nesvobode, uspravalo pojavljajočim se nastopom za revizijo preteklosti in preusmerjanje sedanosti in potuha tistim, ki s silo vzdržujejo sistem in svojo oblast. Neurejena ljubezen do sovražnikov bi se sprevrg'ala v greh proti ljubezni do najbližnjih.

Veliki pomor se torej v domovini odkriva in vedno glasneje

ocenjuje kot nesrečen, sramoten in zločinski dogodek. Videti je, da se zanj delno že sprejema objektivna odgovornost, ki jo v resnici solidarno nosijo vsi tedanji in sedanji pobudniki in podporniki komunističnega gibanja. Čeprav nimajo neposredne osebne krivde, in se je tudi poskušajo reševati. Vendar priznanje in obžalovanje ostaja še znotraj režimskega gibanja. Ni čuti nobenih glasov obžalovanja in razbremenjevanja vesti pred vso narodno skupnostjo, zato nas trenutek ne kliče v splošno spravo.

Šele če bi komunistična partija stopila s položaja edinega razsodnika resnice in vodnika druž-

benega življenja in bi prepustila novo pot prosti pobudnosti družbenih sil, bi nastopila priložnost za odvezovanje od odgovornosti in izpiranje krivde. A tak razvoj je še zelo oddaljen, če ne sploh neverjeten.

Prosimo zlasti v teh mesecih, polnih spomina, naj božja dobrotā pospeši razvoj razjasnjevanja in očiščevanja v dušah odgovornih za nekdanje dogodke in za sedanjno stisko, nam vliva pravega duha pravice in ljubezni, vsem pa nakloni, da se za prihodnjo pot slovenske domovine kmalu izveljavi red, ki bo v njem zagotovljena vlada vse pravice.

Božidar Fink

Lienz, 1945. Škof Rožman na poti skozi taborišče proti kapeli, kjer je maševal, pridigal, tolazil.

Korenine slovenske tragedije

SLOVENSKA MORA

Letos poteka štirideset let od konca druge svetovne vojne. Za Slovence žal tudi štirideseta obletnica sramotnega pokola dvanajst tisoč slovenskih protikomunističnih bojevnikov, ki so jih Angleži že po končani vojni iz Avstrije vrnili Titovi vojski in jih je dalo takratno slovensko politično vodstvo v mesecu juniju 1945 brez slehernega sojenja in brez ugotavljanja osebne krivde pobiti. Tisoče slovenskih fantov in mož so pogoltnile jame Kočevskega Roga. Slovenska javnost za to ni smela zvedeti.

Šele leta 1976 je prišla zadeva po dolgih ovinkih prvič v slovensko javnost. Edvard Kocbek, ki je bil kot krščanski socialist v samem vodstvu slovenskega enobeja, je šele leta 1946 po ovinkih zvedel za dogodke na Rogu. Vendar se je šele leta 1976 odločil razbremeniti svojo vest pred javnostjo, saj je odgovornost za pokol padala tudi nanj. Tržaški pisatelj Boris Pahor je v Trstu objavil pogovor s Kocbekom, v katerem govori ta o pokolu domobrancev. Takoj zatem je sledil alarm v Sloveniji. Pogovor so ponatisnili Naši razgledi, nakar so sledili žolčni in sramotni napadi na Kocbeka, ki so ga duševno strli. Pokol slovenskih domobrancev na Rogu je ostal za slovensko oblast še naprej nedotakljiv. Vendar se ni mogla več sprenevedati, kot da bi pokola sploh ne bilo.

Šele leta 1984 je slovenska javnost domá lahko prebrala v knjigi

Peščena ura, ki vsebuje Kocbekovo dopisovanje s Pahorjem, tole Kocbekovo izjavo v zvezi z odmevi na njegov pogovor: „...skleпам, da današnji vodilni kader Slovenije likvidacije domobrancev nima več za neizbežno revolucionarno nujnost, ampak za veliko zgodovinsko napako.“

OŽIVLJENI STRAHOVI

Vsa zadeva je znova vzplamtela preteklo poletje, ko je tajna „cenzura“ v Ljubljani ustavila tiskanje Kocbekovega zbornika, ki naj bi vseboval deset prispevkov raznih avtorjev o Kocbeku, njegovem ustvarjalnem delu in njegovi vlogi v polpretekli slovenski zgodovini. (Kocbek je umrl v Ljubljani leta 1981 v popolni osamljenosti.) Zataknilo se je pri prispevku Krivda in greh, ki ga je napisala filozofinja Spomenka Hribar. Čeprav besedilo še ni zagledalo belega dne in ga slovenska javnost še ni poznala in ga doslej še ne pozna, je Josip Vidmar v osrednjem slovenskem dnevniku Delo začel z ostrim napadom na Hribarjevo. V ta namen se je poslužil kratkega izseka iz celotnega besedila. V glavnem se spotika ob tisti del besedila. V glavnem se spotika ob tisti del besedila, ki govori o potrebi narodne sprave med Slovenci in zahteva človeško dostojanstvo tudi za tistih dvanajst tisoč pobitih slovenskih protikomunistov, saj so se bojevali za slovensko zemljo, čeprav na strani kasnejših premagancev.

Vidmar se zgraža nad takšnim sklepanjem, saj bi morali potem po njegovem vrniti dobro ime vsem izdajavcem. To pa bi pomenilo, pravi Vidmar, pljuniti na vse, ki so se bojevali za narodovo osvoboditev.

To Vidmarjevo modrovanje je že dobro znano „edino pravilno sklepanje“ zmagovavcev, ki pa mu manjka samo dvoje: temeljni premislek in trezna utemeljitev.

Trezne utemeljitve za takšno sklepanje ni. Prav to dokazuje Spomenka Hribar, tako v zaplenjenem besedilu Krivda in greh, kot tudi v svojih odgovorih na časopisni boj.

Ker „prepovedano“ besedilo ilegalno kroži po Ljubljani in je priljubljeno berivo vedno širšega kroga Slovencev, ne kršimo pravil novinarske poštenosti, če si ga v celoti ogledamo.

VPRAŠLJIVOST REVOLUCIONARNEGA „PRAVOSODJA“

V prvem delu besedila Hribarjeva obravnava Kocbekove partizanske dnevniške, zbrane v knjigah Tovarišija in Listina. Omejuje se izključno na Kocbekov odnos do tako imenovane revolucionarne justice, kakor jo je izvajal sam vrh slovenskega enobeja, ki je določal po svojih merilih, kdo da je sovražnik in koga je treba likvidirati.

Hribarjeva ugotavlja, da je imel Kocbek na začetku to „justico“ za upravičeno in jo skušal tudi miselno utemeljiti. Ob posameznih in vse številnejših nesmiselnih likvidacijah slovenskega „nasprotnika“ pa je ved-

no jasneje videl, da si takšna „justica“ lasti nevarno pravico izključnega razsojanja nad krivdo posameznika; še več: posameznika popolnoma podreja svojim merilom in ga po njih tudi likvidira. Kocbek je vse razločeneje spoznaval, da ni mogoče več opravičevati takšne „justice“ v imenu revolucije, saj bi to pomenilo rušenje vseh človeških vodil in popolno zanikanje posameznika.

Hribarjeva zatem obširno razčlenjuje razpetost, ki jo Kocbek vidi med človekovo osebno usodo in njegovo zavezanostjo občestvu, narodu, in ki je v času narodove ogroženosti še posebej velika. V tej razpetosti vidi Kocbek človekovo krivdo, ki jo je treba pogumno vzeti nase in jo podpisati s svojo krvjo. Tej krivdi se ne moreš izogniti, če sploh hočeš delovati. Hribarjeva pravi: „Ta krivda je naše znamenje, naša skupna hvaležnost. Naša zgodovina.“

„BRATOMORNA KRIVDA“ IN „BRATOMORNI ZLOČIN“

„Toda naš NOB ni bil samo narodnoosvobodilen, bil je tudi revolucija. In bratomorni boj.“ Tako ugotavlja Hribarjeva in nadaljuje: „Kolikor bolj se je vojna širila kot bratomorna vojna znotraj narodnoosvobodilnega boja, toliko bolj se je večala Kocbekova zgroženost nad tragiko, ki se je odvijala pred njegovimi očmi. In toliko bolj se je večala distanca (=razdalja) do revolucionarne logike oziroma njene justice.“

Sledi prikaz razkoraka med Kocbekom in Kidričem zaradi vse pogostejših likvidacij slovenskega „na-

sprotnika“ kot tudi v samem pojmovanju enobeja. Hribarjeva ugotavlja, da je Kidrič NOB vse bolj podrejal revoluciji. To pa pomeni, da je znotraj naroda vse bolj divjala revolucija pod krinko narodnoosvobodilnega boja. S tem pa se je tudi poglobljala nesreča bratomorne vojne med Slovenci.

Hribarjeva piše, da je za pobjo domobrancev zvedela šele leta 1976, ko so Naši razgledi ponatisnili Kocbekov pogovor, objavljen v Trstu. Zatem daje duška svoji osebni prizadetosti nad zločinom, storjenim nad mnogimi nedolžnimi. Med drugim piše: „...vsa človeška zloba se je zbrala v določitvi, da se ti ljudje brez obtožbe in sodbe — in torej brez vsaj načelne milosti — kaznujejo s smrtjo. In ves zločinski pogum, da se je to dejanje zgodilo.“ Takšnega dejanja v mirnem času po njenem mišljenju ne more nobena stvar opravičiti. „Pobiti ljudi brez sodbe, kot klavno živino, v tisoč kosih, je zločin nad narodom! Ne samo nad tistimi, ki so bili pobiti, temveč nad tistimi, ki so ostali živi... Nad nami. Izhaja iz povampirjene samo-volje, ki je vzela smrt v svoje roke kot dokončno znamenje nihilizma (=neutemeljeno zavračanje nje pravnih načel) moči,“ ugotavlja Hribarjeva.

„ODVEZA OSEBNE ODGOVORNOSTI“

V nadaljnjem pisanju Hribarjeve se odslej prepletajo osebni občutki prizadetosti z zapisi iz Kocbekovih

dnevnikov. Osrednja misel je, da je po pravih revolucionarnega sklepanja posameznik odvezan svoje osebne odgovornosti in s tem tudi svojega edinega dostojanstva in podvržen nekakšni skupni odgovornosti, ki pa jo določajo le revolucionarni „izbranci“ in ne človekova vest. Le tako se je lahko zgodilo, da „...so ‚kaznovanci‘ svojo vest preslišali na račun nekakšnega absolutnega pojmovanja zgodovine, države, revolucije, kolektivne blaginje“.

Prav ti revolucionarni „izbranci“ določajo, kdo je narod in kdo njegov nasprotnik. „Ves narod je tako povsem samoumevno razdeljen na Subjekt (=tiste, ki v imenu naroda odločajo) in na Objekt (=tiste, ki odloke le sprejemajo); Subjekt (=oblast) ustvarja zgodovino, Objekt (=narod) ali bolje objekti pa smejo in morejo slediti Subjektu in sicer disciplinirano in voljno, če ne, bodo brezpogojno in brezprizivno oklicani za sovražnika Subjekta (=oblasti) in s tem za sovražnika naroda, za suho vejo na narodovem telesu, ki da jo je nujno treba odžagati.“

Hribarjeva je zvesta sama sebi in dosledna do kraja: „Takšna identifikacija (=popolno enačenje) z ideologijo — katerokoli... — ko posameznik presliši nemir svoje vesti, je sama v sebi omogočanje zločina.“ Hribarjeva se sprašuje, kako najti pot iz tega uničujočega načina mišljenja. Sprašuje se: „...kje je meja med blaženo krivdo in grehom nad bližnjikom?“

Lienz, 1945. Predsednik slovenskega parlamenta France Kremžar pozdravlja v imenu taboriščnikov dragega gosta, ljubljenega nadpastirja.

Lienz, 1945. Škof Gregorij Rožman med sv. mašo v taboriščni kapeli. Kaj je pomenil v tistih žalostnih dneh škofov obisk!

Lienz, 1945. Množica posluša škofovo besedo. Begunci se boje za svojega škofa, ker vedo, da je on sam v nevarnosti, da ga Angleži izroče titovcem. Moreča skrb je ležala tedaj nad taboriščem, v ljudeh.

„SVETOST ŽIVLJENJA“

Hribarjeva razmišlja o človekovem življenju, ki je sveto in nedotakljivo. Nihče nima pravice, ogroziti ga, nobena sila zgodovine ne opravičuje uničevanje življenja. Tako pride do sklepa: „čut za spoštovanje človeškosti, življenja in smrti je torej tista meja...“ Zato ugotavlja, da „zahrbtno in brezumno likvidiranje tisočev ljudi po vojni“ te svetosti življenja ni spoštovalo.

Zatem sledi nekaj strani osebnih razmišljanj o vesti, Bogu, svobodi, življenju in smrti, sovraštvu in odpuščanju, v zvezi s pobitimi na Rogu in njihovimi krvniki. Te strani

pričajo o duhovni globini Hribarjeve in o poštenem namenu njenega pisanja. Posebej pretresljivo je mesto o nenadomestljivosti človekovega življenja: „To mesto je z njegovim odhodom izpraznjeno, to prazno mesto je zev, rana sveta, ki kliče brez besed v zbranosti pred nedoumljivo človekovo usodo. To mesto mora ostati prazno, kar pomeni, da ni nobene utemeljitve za smrt — in nobene opravičila „osmislitve“ za nasilno smrt. Nobenega. To je prazno mesto, mesto svetega... Poboj domobrancev na Rogu šele zdaj vidim kot tragiko zločina naroda nad samim seboj! Kot greh zoper bližnjika.“

„ZLOČIN KOT ZAČETEK“

„S samim tem dejanjem, s pobjem domobrancev, je bila na novo, z grozo fizičnega uničenja dela naroda, dosežena z-edinitev. Ta zločin je hkrati ZAČETEK. Hkrati ZLOČIN in hkrati ZAČETEK,“ z grozo ugotavlja Hribarjeva. Vendar je ta groza naša skupna slovenska usoda in jo moramo končno sprejeti nase: „Toda najprej si jo moramo dvigniti v spomin kot narodovo tragedijo, da jo bomo sploh mogli pozabiti kot sovraštvo. In da bomo zmogli postati eno narodovo telo...“

Hribarjeva se zaveda, da ima takšno dejanje svojo zgodovinsko težo in je pogoj za zdravje narodovega duha. „Ni Odgovora, ki bi to dejanje dokončno opravičil, in tudi ni odgovora, ki bi to dejanje dokončno obsodil... Poboja domobrancev na Rogu ni mogoče zanikati, zničiti.“ Pač pa ga je treba pred slovensko zgodovino priznati.

POT K OČIŠČENJU

Hribarjeva preide k premišljevanju, zakaj se je grozota poboja v Rogu slovenskemu narodu prikrivala in se še prikriva, in ugotavlja: „Do tega poboja še danes nimamo sproščenega razmerja; še danes se nadaljuje nihilizem — z zamolčevanjem... še po tej grozotni smrti jim nismo dali odveze, še danes veljajo domobranci in samo domobranci za edine krivce, za absolutno krive, še kot mrtvi.“ Posledice takšnega zadržanja so za narod vse prej kot dobre: „Narod, ki mu je zakrit, — ki si zakriva

del svoje zgodovine, živi, kakor da bi je ne imel... Narod, ki nima svobodnega, sproščenega in ljubečega razmerja do svoje zgodovine, je sam zapisan ne le istim napakam, ki jih je kot narod že storil sam nad sabo, temveč ponavljaju enakih napak, ki naj bi drugo utemeljile, a se le kopičijo na poti samouničevanja.“

Hribarjeva s Kocbekom premišljuje o krivdi naroda nad samim seboj in o pogubnosti zmage, ki je slepa za človeške nesreče. Spoznati moramo, zatrjuje, da so bili domobranci del našega naroda in še mrtvi to ostajajo in obvezujejo nas žive na odkrito in pogumno dejanje: **p r i z n a n j e z l o č i n a n a d n a r o d o m.** „Jasna in pogumna zavest bi zmogla ne le priznanje tega zločina kot zločina, temveč bi zmogla tudi to, da bi ti množični grobovi, kjerkoli že so, postali eno od svetih mest na naši zemlji, dostopni ljudem, da jih obiskujemo, če ne že to, da se žrtve prekopljejo in dostojno pokopljejo, kakor je primerno naši kulturi in civilizaciji. Ne zato, ker so bili domobranci, ampak ker so bili ljudje. Dostojni pokop bi bil dogodek za nas, žive, z nami bi se dogodila bistvena sprememba naše zgodovinske biti, saj bi bili sposobni sprave s smrtjo in svojo lastno zgodovino“.

„NARODNA SPRAVA“

„Prvo dejanje narodne sprave je priznanje te krivde, te naše velike krivde,“ pravi Hribarjeva in skupaj s Kocbekom ponavlja: „Brez tega dejanja Slovenci ne bomo stopili v

Lienz, 1945. Škofova maša in obisk nadpastirja je pri kraju. Zdaj se bo poslovil [od svojih dragih. On in verniki obžalujejo, da je bil obisk tako kratek.

čisto in jasno prihodnost.“ Zato, nadaljuje Hribarjeva, moramo preceiniti celoten položaj: „...kje smo? Kako smo? Kako bomo jutri?“

Ugotavlja, da smo kot narod razklani, sami v sebi sprti. Potrebno bi bilo popolnoma novo narodno izhodišče, ki bi združevalo vse Slovence, ne glede na prepričanje. Ideologija bi se morala umakniti zdravim narodovim silam. Hribarjeva ne zanika povojnega razvoja Slovenije, trdi le, da moramo končno izstopiti iz ideološke Resnice, ki je naš narod pregloboko potopila v sovraštvo in ga še vedno z njim napaja. Znova zastrjuje: „Spoštovanje smrti in spoštovanje svojih lastnih mrtvih; vseh mrtvih, je mogočnost za preseženje

nihilizma in možnost za javljanje svetega med nami... Prej ali slej bo treba vzeti nase to trpljenje.“

Hribarjeva se jasno zaveda teže svojega pisanja kot tudi možnosti morebitnih posledic. Sama pravi: „Seveda more tak način pisanja zbuditi hude odmeve v družbi, v kateri je ‚verbalni delikt‘ (=besedni zločin) večji greh, kakor pa dejanje, ki ga opisuje.“ S tem pa je Hribarjeva pokazala, kje so korenine slovenske tragedije: v zanikanju resnice same in v preganjanju tistih, ki upajo o njej spregovoriti.

Vendar se kljub temu ne prepušča malodušju: „Ker se utegne zgoditi, da ne bi imela možnosti

zagovora, naj povem še enkrat, da dogodenega v Rogu ni mogoče zbrisati do te mere, da bi se zničilo, kakor da bi ga sploh ne bilo. To pa pomeni, da se bodo za menoj oglašali drugi „svobodni strelci“ in da — kar mene zadeva — samo sprejemam štafetno palico od Kocbeka in jo podajam naprej — komu? ne vem.“

NRAVSTVENO SPOROČILO SPOMENKE HRIBAR

„Krivda in greh“ je nedvomno pogumno razmišljanje o нравstvenem vprašanju slovenske narodne nesreče in se dviga nad vsako politiko in svetovni nazor ter odpira tisto čisto obzorje, kjer je šele možno človeško očiščenje in narodna sprava.

Istočasno pa to razmišljanje odpira eno najbolj skelečih ran naše polpretekle zgodovine. Hribarjeva je jasno pokazala na korenine slovenske nesreče: to ni bil le narodno-osvobodilni boj, marveč revolucija, bratomorna vojna.

O tem Slovenci doma šele za-

čenjajo razmišljati. Marsikateremu mlajšemu izobražencu šele postaja jasno, da je bila to pravzaprav stalinistična revolucija, ki je slovenskemu narodu zadala preveliko ran.

Ko bo slovenska zgodovina odprla to poglavje, bodo tudi vaške straže in tudi domobranstvo postavljene v novo, nepristransko luč.

Sedanji trenutek v Sloveniji pa temu razpravljanju ni naklonjen. Napadi na Hribarjevo s strani režimu privrženih ljudi so jasno pokazali, da slovenska „uradna“ politika še ne misli reševati tega vprašanja in da je pripravljena poseči še vedno po znanem orožju: za sovražnika naroda in socializma je sposobna označiti vsakogar, ki bo prestopil mejo tistega, kar je sama proglasila za nedotakljivo.

Vsekakor gre Hribarjevi vse spoštovanje za njeno pogumno dejanje, s katerim je postavila dostojen spomenik žrtvam, ki počivajo na Rogu, in s tem storila prvi korak k slovenski narodni spravi.

(Naša luč, 1985/5)

VSAKDO IMA PRAVICO DO UDELEŽBE PRI UPRAVLJANJU JAVNIH ZADEV SVOJE DEŽELE.

VSAKDO IMA PRAVICO DO JAVNIH SLUŽB V SVOJI DEŽELI.

VOLJA LJUDSTVA JE TEMELJ VELJAVNOSTI JAVNE OBLASTI. TA VOLJA MORA BITI IZRAŽENA

S POŠTENIMI VOLITVAMI, KI SE MORAJO OPRAVLJATI OBČASNO.

Ti stavki so vzeti iz SPLOŠNE DEKLARACIJE Organizacije združenih narodov, ki jo je 1948 podpisalo več kot sto članic, tudi Jugoslavija.

Po 40 letih od konca vojne v Jugoslaviji te pravice še niso uresničene. Kdaj bodo?

Prva med enakimi - „Zedinjena Slovenija“

Pogovor z arh. J. Vombergarjem o našem osrednjem društvu

Arhitekt Jure Vombergar je tesno povezan s slovensko organizirano skupnostjo v Argentini. Od marca 1981 do marca letošnjega leta je bil predsednik našega osrednjega društva Zedinjena Slovenija. Je vodja likovnega odseka SKA in član zaupnikov SLS—SKD. Absolviral je slikarsko šolo SKA, opremil in ilustriral revije (Duhovno življenje in Božje stezice, Vestnik) in knjige (SKA in druge), zasnoval scenografije za gledališke predstave, igral, deklamiral,

pel (pri Gallusu), študiral, bil slavnostni govornik, predavatelj na mladinskih sestankih, redno se udeležuje slovenskih maš in prireditev.

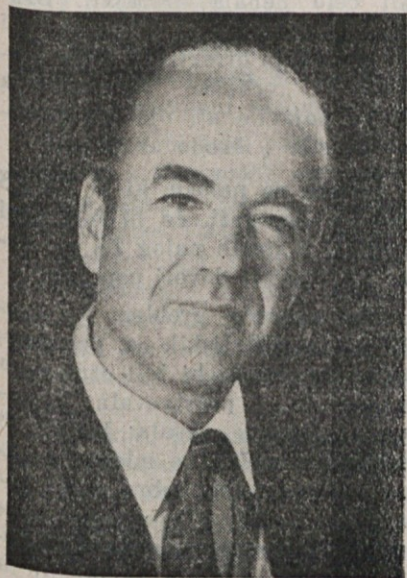
Kot arhitekt je opremil cerkev Marije Pomagaj v Slovenski hiši (vitraža, mozaik, reliefi, načrti za notranjo opremo prezbiterija) in sodeloval pri gradnjah slovenskih lazarištev v Slovenski vasi (oprema cerkve Marije Kraljice, povečava šole, misijonski zavod, atenej, tiskarna, Dom sv. Vincencija).

Je sin dramatika Jožeta Vombergarja in poročen z gospo Meto Debeljak, hčerko dr. Tineta Debeljaka. Ima osem otrok.

Da bi bralci DŽ bolje poznali vlogo in pomen ZS, sem mu stavil nekaj vprašanj, na katere je z vso prijaznostjo odgovoril, za kar se mu toplo zahvalim.

Ustanovitev vsake organizacije narekujejo potrebe, ki pa se s časi spreminjajo. Ali so potrebe, ki so bile klic k ustanovitvi DRUŠTVA SLOVENCEV ali danes ZEDINJENE SLOVENIJE, še iste?

Organizacija ima smisel, če služi ljudem in ne obratno, da vzdržuje vrednote in služi ljudem v njihovih potrebah. Društvo Slovencev je bilo ustanovljeno pred

37. leti v času prihajanja beguncev, da jim pomaga pri vživetju v novo okolje in nove razmere. S časom je bilo tem potrebam zadosteno, a vrednote, zaradi katerih smo prišli v Argentino, so ostale, morajo ostati žive. Zedinjena Slovenija po svojih statusnih predstavljaja slovensko demokratično skupnost pred argentinskimi oblastmi. Skrbi za slovensko šolstvo vseh treh stopenj, pripravlja vsakoletne vseslovenske civilne prireditve ter povezuje slovenske DOMEVE in druge reprezentančne organizacije na podlagi zdravega federalizma v okviru Medorganizacijskega sveta.

Katera je danes po vašem mnenju glavna potreba, ki zahteva osrednje organizacije Slovencev v Argentini?

V prvi vrsti naše šolstvo, ki je naš največji ponos in naša poglavitna skrb. Vzbuja priznanje celo rojakom v domovini, vsaj tistim, ki jim je resnično mar slovenstva. Če bodo kdaj razmere zrele za uradno priznano dvokulturno slovensko-argentinsko šolstvo, bo še posebno potrebno močno osrednje društvo, ki bo imelo priznanje, zaupanje in spoštovanje vse slovenske skupnosti.

Kako bi orisali stanje slovenske skupnosti, ako bi ZEDINJENA SLOVENIJA prenehala s svojim obstojem?

Slovenska skupnost v Argentini je organizirana večplastno iz av-

tonomnih organizacij, vsaka s svojim posebnim delokrogom: dušno pastirstvo, slovenski Domovi, politične stranke, društva bivših borcev, mladinske in dobrodelne organizacije, pevski zbori, gledališke družine, itd. in ne nazadnje ZS z Medorganizacijskim svetom, ki vse to povezuje. Dejstvo je, da kljub velikemu številu društev in organizacij obstaja živa zavest skupnosti. Če ZS ne bi bilo ali bi prenehala s svojim delovanjem, bi organizacije same ustanovile nekaj njej podobnega. Čutimo, da je neka osrednja organizacija potrebna; sam imam to izkušnjo pri Medorganizacijskem svetu.

Če pa bi ZS iz kakršnegakoli vzroka le prenehala, menim, da se zato skupnost ne bi razbila ali celo nehala obstajati. Društva so navajena avtonomnosti in ne čakajo direktiv iz kake centralne ali „vrhuške“. Verjetno pa bi se pojavile ali ojačale sredobežne sile v škodo skupnosti.

Katere so naloge, ki bi jih ZS morala dosegati, če bi bili dani pogoji? Katerih nalog ZS ne more spolnjevati dovolj uspešno?

Naš največji problem je vzgoja novih učiteljskih oz. profesor-skih kadrov, ki bi bili strokovno usposobljeni, požrtvovalni in zavedni. Imamo, hvala Bogu, ob starejših močeh že mlade idealiste, ki se z vso dobro voljo posvečajo našim otrokom in mladini. Ko bi bila naša matična domovina kaj zavzeta za obstoj in

razvoj slovenstva in ne zgolj za partijske interese, bi mogli poslati naše učne moči na izpopolnjevanje jezika v domovino. Dokler pa to ni mogoče, bi bilo potrebno poslati jih na izpolnjevalne tečaje v zamejstvo, a za to nimamo sredstev.

Kar pa zadeva naloge, ki jih ZS ne more dovolj uspešno spolnjevati, naše društvo v takem primeru poišče osebe ali organizacije, ki so jim kos.

Kakšni so odnosi do političnih organizacij zdomstva? Jih more ZEDINJENA SLOVENIJA nadomestiti?

ZS je nepolitično društvo, ima pa najboljše odnose s političnimi organizacijami zdomstva. Ne bi bilo prav, da bi se spuščalo v njihov delokrog, zato jih tudi ne more nadomestiti.

V kakšnih pogledih bi si želel večje povezave med ZS in drugimi organizacijami skupnosti?

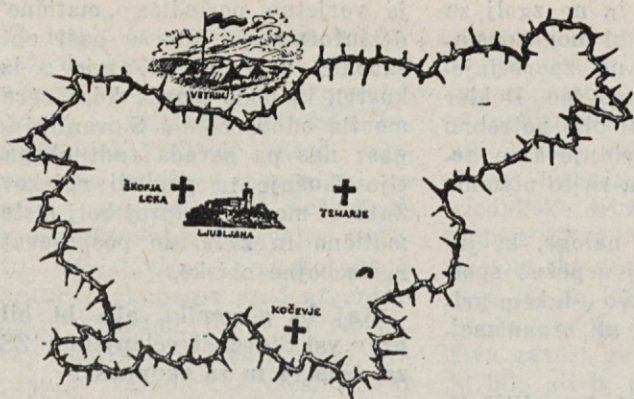
Predvsem bi želel večje odmevnosti ZS v slovenskih skupnostih v svetu zunaj Argentine. Tega posebej manjka. Čudim se temu, saj je vendar naša skupnost izmed vseh zdomskih najbolj živa in plodna. Da nas ignorira „matiča“, ki jo vodijo komunisti, že razumem, ne razumem pa zdomstva.

Redkokdaj kakega rojaka zdomca ali zamejca zanese v ta oddaljeni konec sveta. Zdi se, da imajo v svetu izkrivljeno podobo o nas Slovencih v Argentini, kar

je verjetno posledica „matične“ dezinformacije. Ko se naši obiskovalci vračajo, odhajajo z izkustvi, ki bodo morda kdaj spremenila odnos ostale Slovenije do nas; nas pa seveda tudi obogatijo skušnje in pogledi rojakov. Zato bi morali vnaprej bolj sistematično in zavestno pospeševati medsebojne obiske.

Kaj bi pomenilo, ako bi bili prav vsi Slovenci včlanjeni v ZS, za društvo in za skupnost?

Na neki način, neformalno, smo vsi Slovenci vključeni v okvir Medorganizacijskega sveta, ki povezuje slovenske Domove in važnejše organizacije in v katerem društvu ZS dejansko priznavajo vlogo „prvega med enakimi“. Večkrat se je že govorilo in svetovalo, naj bi se spremenila pravila društva ZS v tem smislu, da bi bili vsi Slovenci, člani Domov, avtomatično člani ZS. Poleg formalno-legalnih problemov, ki so s tem v zvezi, pa imam osebno še druge dvome: ne gre namreč zaupati zgolj strukturam. Možno je, da bi Domovi, neodvisni in samozadostni, prej ali slej odpovedali svoje sodelovanje, recimo, v primeru, da je izvoljena na osrednje vodilno mesto oseba, po naravi močna osebnost, ki bi skušala uveljaviti le svoje poglede. Čeprav bi imela morda objektivno prav, a ne bi znala upoštevati psiholoških momentov in primernega ravnanja z ljudmi različnih gledanj, bi doségla kljub formalni povezanosti ravno na-

Nekateri kraji,
kjer počivajo
pomorjeni
domobranci.

sprotno. Ena stvar je namreč, da ima nekdo prav, druga pa, da zna ta svoj „prav“ spoštljivo in obzirno predstaviti in razložiti sodelavcem in družabnikom.

Kakšna naj bi bila zamisel razdelitve dela in nalog v skupnosti med različne organizacije in kakšno vlogo naj bi vodilo društvo ZEDINJENA SLOVENIJA?

Delo in naloge si je naša skupnost razdelila, bi rekel, naravno, po potrebi. Kot vem, doslej nihče ni diktiral, oz. razdeljeval dela med različne organizacije; pa tudi, ko bi kaj takega poskušal, ne bi imel uspeha.

Kadar se je pojavila potreba, se je tej primerno ustanovila organizacija. Seveda, ni bilo vselej tako samoumevno: vsaka obstoječa organizacija ve povedati anekdote iz časa svojih početkov, anekdote, ki niso vedno ravno šaljivega značaja. Prav iz prvih časov delovanja posameznih društev izvirajo

razni nesporazumi, zadržanosti ali nezaupanja. Slovenska skupnost v Argentini je že tako narejena, da ne sprejema „ukazov“ z „vrhov“, ki si jih ne bi sama izbrala, izvolila.

Sploh pa je tako: nekdo more „ukazovati“, če ima možnost izvajati sankcije, a tega pri nas ni. Računamo pa na odgovornost, zavednost in zvestobo oseb in na čut vzajemnosti. Če naša skupnost deluje, je zato, ker smo skupnost samozavestnih, vzgojenih, kulturnih ljudi. Navajeni smo, da o skupnih problemih skupno razmišljamo in obravnavamo; če so mnenja deljena, volimo in pričakujemo, da se upošteva volja večine. Vendar, če je kdo „različnega“ mnenja, zato ne preneha biti član naše skupnosti. Lahko se kdaj sporečemo, a v globini se vsi zavedamo, da je naša skupnost dragocena in jo varujemo kot veliko slovensko družino, daleč od slovenske zemlje.

Pogovarjal se je Milan Magister

Le eno je potrebno

Odrpto pismo škofu Frideriku Baragu

Dragi slovenski
misijonski škof,

danes, na dan Vaše smrti (leta 1868), mi je prišlo na misel, da bi Vam pisal, čeprav vem, da Vam nobena pošta ne bo dostavila tega pisma. Vendar sem prepričan, da boste zvedeli za njegovo vsebino hitreje, kakor če bi Vam ga poslal z zračno pošto v Marquette v Združenih državah Amerike, kjer ste kot škof umrli. Pisanega odgovora ne pričakujem, vesel pa bom, če boste dali kako kakšno znamenje meni in še komu, ki bo bral to pismo. Tako ne bom mislil, da se je to pismo izgubilo ali da med nami ni nobenega stika.

Samo pol ure pešpoti narazen je Vaša in moja rojstna hiša. Krščena sva bila v isti cerkvi v Dobrniču in hodila tudi v isto trebanjsko cerkev. Malo časa — po letih sicer daleč narazen — sva

živela v istem bogoslovnem semenišču v Ljubljani. Ko ste odšli v misijone med Indijance v Severno Ameriko, ste dvakrat prišli na obisk v domovino, predvsem da bi našli sodelavcev in pomoči za svoje misijonsko delo.

In če bi danes prišli na obisk v domovino, v svojo rodno Slovenijo, kaj bi rekli o njej? Gotovo bi občudovali velike spremembe in napredek in bili veseli, da se je marsikaj izboljšalo. Mislim, da bi bili posebno veseli, ko bi ugotovili, da še ni zamrlo duhovno, versko in kuturno življenje med slovenskim narodom. Najbrž pa bi bili tudi žalostni, ko bi videli, koliko tega se je izgubilo, propadlo in izgubilo. Kaj vse bi bilo lahko drugače, lepše in boljše na naši zemlji, če ne bi ljudje tako poceni prodajali človeških, kulturnih, narodnih, etičnih in verskih vrednot, če jih ne bi tako lahkomišelnostno razmetavali, jih brezskrbno pozabljali in se jim bolj ali manj prostovoljno odpo-vedovali.

Toda, če bi Vi danes prišli med nas, ne bi tožili in zdihovali. V življenju ste bili navajeni na hude čase. Vaš poklic je bil, doma v Sloveniji in med Indijanci, poprijeti za delo in pomagati, kjer je bilo treba. Neverjetno iznajdlji-

vi, vztrajni in delavni ste bili. Si- cer bi ne bili mogli opraviti tako velikega dela .

Kaj bi nam dejali, ko bi priš- li danes na obisk? Kaj bi rekli meni, škofu, kaj duhovnikom na Gorenjskem, v Beli krajini, na Dolenjskem in v Ljubljani, kaj bogoslovcem in kaj bi pridigali ljudem, če bi Vas še tako radi poslušali, kakor ob Vaših obiskih iz Amerike?

Najbrž bi nam vsem, ko bi vi- deli, za koliko stvari se zanima- mo, prizadevamo in pehamo, po- darili to, kar je bilo Vaše ško- fovsko geslo: Le eno je potrebno. To ni Vaša, ampak božja beseda in ima danes prav tako svojo ve- ljavo kakor nekdej. Tako hitro in tako lahko pozabljamo, tudi mi duhovniki, da je končno zares le eno potrebno: da človek najde Boga, da se ga oklene v veri, upanju in ljubezni, da izbere Kri- stusa za svojo pot, resnico in življenje in da ostane v svoji odločitvi trden in zvest do kon- ca.

Dragi brat v škofovski službi, res potrebujemo takih misijonar-jev, kakor ste bili Vi, ki bi nam tako preprosto in nevsiljivo, pa tudi tako resno in zahtevno pove- dali in vedno znova ponavljali: Le eno je potrebno. Seveda bi ve- liko ljudi ob teh besedah zmaje- valo z glavo in se Vam pomilo- valno nasmehnilo, češ, ta niti ne ve, koliko stvari je potrebnih, nujno potrebnih, in kako se mo- ra človek zanje gnat in garati. A ko pride trenutek, da se v živ-

ljenju vse spremeni, ko vse od- pade in ko je treba vse zapustiti, brezpogojno in dokončno, takrat Vam vsak da prav: res je samo eno potrebno. Da bi v veliko skr- beh, ki jih imamo, tega enega ne pozabili in ne izgubili, to eno potrebno bi nam Vi, dragi škof Friderik, danes radi tako poveda- li, da bi Vam verjeli.

In kaj bi Vi delali, če bi danes prišli k nam? Seveda bi veliko molili, veliko pridigali, veliko spo- vedovali, veliko delili zakramente, kakor ste to delali nekoč. A naj- brž bi delali še nekaj, kar Vam je bilo prav tako srčna potreba: iskali bi revne in zapuščene, osamljene in zapostavljene, izko- riščane in izgubljene, žalostne in obupane, trpeče in razočarane, da bi jim prinesli vsaj malo to- lažbe, pomoči, notranjega miru in novega upanja. V svojem živ- ljenju, posebno še med svojimi In- idjanci, ste bili vsem brat in oče, prijatelj in zdravnik, z eno besedo: do vseh ste bili dobri. In to bi delali danes med nami in nam s tem budili vest ter nas izzi- valj in spodbujali, duhovnike, starše, mlade in ostarele, vsake- ga osebno: Bodi dober. Bodi do- ber do vsakega. S tem najbolj spominjaš na Boga in prinašaš ljudem njegovo dobroto.

Ko bi danes, na obletnico svo- je smrti, prišli v ljubljansko stolnico, kjer ste imeli nekoč no- vo mašo, ali na škofijo, bi zagle- dali velik p'akat s sliko sv. Ciri- la in Metoda in geslo: „Januar 1985 — mesec verskega tiska.

1100 let slovenske pisane besede. Verski tisk v službi oznanjevanja.“ To bi Vas najbrž močno razveselilo, saj ste Vi sami za Slovence in za Indijance veliko napisali. Dobro ste se zavedali, kako velikega pomena je verski tisk v službi oznanjevanja. Nedvomno bi bili veseli, da imamo danes na Slovenskem toliko verskega tiska, knjig in knjižic, časopisov in listov. Ne vem, če bi bili prav tako veseli ob ugotovitvi, koliko ljudje to berejo, čeprav še sorazmerno veliko naročajo in kupujejo. V Vašem času še ni bilo radia in televizije, zato so ljudje več brali. Sicer takrat še zdavnaj vsi niso znali brati, posebno med Indijanci ne. A vendar je bila pisana beseda izredno pomemben pripomoček za oznanjevanje. Za ljudi, ki ne hitijo samo od slike do slike na televiziji in po raznih lahkih časopisih, ampak si vzamejo čas, da to in ono mirno preberejo in premislijo, je verski tisk še danes nekaj zelo dragocenega. Vi bi to našim ljudem iz svojih izkušenj gotovo še posebej poudarili in jim priporočili, naj berejo, več berejo, berejo tudi knjige z versko vsebino in verske časopise. Vse to je prava dušna paša, kakor je naslov ene Vaših knjig, ki ste jo napisali za svoje rojake doma.

Letos je 117 let od Vaše smrti. Večina ljudi je po tako dolgem času pozabljenih. Kvečjemu v biografskih leksikonih so zapisana njihova imena, če so kaj pomemb-

nega naredili. Vaše ime pa ni pozabljeno. V Ameriki in doma in drugod po svetu veliko pišejo in govorijo o Vas, občudujejo Vaše veliko versko, misijonsko, kulturno in socialno delo in Vaše svetniško življenje. Znano Vam je, da zbiramo vse potrebne podatke in si prizadevamo, da bi Vas Cerkev tudi uradno razglasila za blaženega in za svetnika. Zase sem trdno prepričan, da ste v večnem življenju pri Bogu, in prav tako trdno upam, da nam pomagate s svojo priprošnjo. Mi pa se zavedamo, da moremo največ storiti za Vašo beatifikacijo s krščanskim življenjem in s spolnjevanjem tega, kar ste Vi tako goreče učili in oznanjali doma in v misijonih pri Indijancih. Izprosite nam pri Bogu milosti, da bi to vedno bolj uresničevali, vsak v svojem poklicu in na svoj način, in da bi se kdo od mladih odločil iti Vašo pot.

Ljubljana, 19. januarja 1985

Alojzij Šuštar
Ljubljanski nadškof

Točka Omega

O nebesih moremo samo blebetati.

Uho nj slišalo, oko ni videlo, srce ni občutilo, kar je pripravil Bog tistim, ki ga ljubijo.

Pavel tega ni napisal samó iz vere, ampak tudi iz izkustva.

Absolutna prihodnost je prihodnost onkraj vseh naših predstav, onkraj naše kantovske ujetosti v čas in v prostor.

Čas: nepovrnjivost preteklosti, neobstojnost sedanjosti, tema prihodnosti.

Prostor: nepremagljiva ujetost v lastno kožno vrečo, ko nepomirljivi atom v njej hoče kdovekam, v doline Kavkaza, v pragozdove Konga, pod Ande, na Luno, čez zid med obema Berlinoma...

Šele po vstajenju bo človek lahko spoznal, kakšne verige ležijo na tleh ob njegovem povečičanem telesu.

Kdove, ali ne bo spoznal, da z izvirnim padcem ni treščil nikamor drugam kakor v čas in v prostor.

Ugovor, da je to v bistvu beg iz naravnega človekovega položaja, da je to sámo bistvo človekove odtajenosti, ne drži.

Če je čas ontološko „naravna“ oblika človekovega bivanja, zakaj je potem človek tako nepomirjen s sedanjostjo, ves raztrgan med preteklostjo in med prihodnostjo? Celovita v času, vsa zaokrožena

v svojem sedanjostnem bivanjskem trenutku, je žival kakor pogreznjena v svojo topo enodimenzionalno ekstazo, nerazjedena od spominov in neogrožena od slutnje.

In zakaj se človek v to „naravnost“ noče vdati? Zakaj hoče stalno prehitevati čas, omamljen od opoja brzine, v rastoči tehnični postopici, od konja do avtomobila in letala? Saj mu danes še prva kozmična hitrost ni dovolj. Že sanja svetlobno hitrost na fotonski pogon.

Prav tako malo je videti vdan v „naravnost“ prostora.

Za takšno vdanost ne govorijo ne preseljevanja ljudstev v zgodovini ne osvajaalne vojne ne moderni turizem ne moderne telekomunikacije ne nova vesoljska vročica. V človeku je zapisan neki Nekam, ki ga dela skreganega s prostorsko statičnostjo. Tudi prostor je oklep, ki ga neprestano trže s sebe, slej ko prej ujet v svojo epidermično vrečo. In če se hoče požvižgati na zemeljsko težnost, si mora nadeti še eno, vesoljski skafander.

Čas in prostor, dvoje ujetosti, iz katerih pa mu je dano delno uhajati že v stanju umrljivosti. Zakaj če komaj kaj zmore proti njima njegovo telo, ju njegov duh vsaj delno že obvlada. Paleontolog, ki določa milijonletno starostno dobo skeletu, in astronom, ki predvideva pred tisočletji sončni mrk, družno dokazujeta, do kakšne mere more

človekov duh prodreti v obe razsežnosti časa, v preteklost in v prihodnost. Isti duh more v hipu obvladati prostorja, čez katere potrebuje svetloba, ta prozorna raketa s hitrostjo 300.000 kilometrov na sekundo, milijone let.

V naše ubogo, prehlajeno, jetično, gobasto, rakasto meso je že vgrajen aparat, ki se bo mogel sprostiti v polnosti svoje zmogljivosti samó v novem biološkem ohišju, obdarjenem z isto nadčasovno in nadprostorsko usposobljenostjo: s

tem, kar teologija imenuje povečano telo. Zaenkrat je s tem aparatom nekako tako, kakor če bi bil na primer motor rakete Saturnus vgrajen v karoserijo Forda 1900: bolj kot sproščati svojo silo more žreti svoj bes, da, ustvarjen za kozmično hitrost, mora prevajati svojo nebesno zmogljivost na štirikolesno pokveko. Za izživetje te sile je treba kaj drugega, vozila iz novih kovin, nove fizike in nove kemije...

Alojz Rebula

Ne „dovoljeno - prepovedano“, temveč „dobro - zlo“

Sklep besedila teoloških strokovnjakov o intervjuju dr. Grmiča in izjavi Slovenske pokrajinske škofovske konference ob njem. Drugo v prejšnjih številkah DŽ.

B. VERSKA VPRAŠANJA

1. Razumevanje vere in njena vloga je prikazana enostransko in pomanjkljivo. Trditev „vera ni spoznanje, vera je življenje“ je mogoče pravilno razumeti tako, da vera ni LE spoznanje, marveč tudi in predvsem življenje. Spoznanja ni mogoče odmisli od sveta vere. Kristus jasno govori: „To je večno življenje, da spoznajo tebe, edinega pravega Boga, in katerega si poslal, Jezusa Kristusa“ (Jn 17, 3). Kristus sebe imenuje „pot, resnica in življenje“ (Jn 14, 6). Pri

vsakem spoznanju pa seveda ne gre zgolj za intelektualistično, temveč za celostno dojetje stvarnosti, v katerem se družita spoznanje in življenje, in za popolno predanost Bogu v svobodni odločitvi.

2. Tudi trditev, da „angažirana teologija postavlja v ospredje vero kot življenje, ne pa vero kot spoznanje“; da ta teologija „ni abstraktno razglabljanje, ampak skuša človeka usmerjati v življenje, v tostranstvo“, je enostranska. Če teologija kakor koli zanemarija spoznanje, potem je vprašanje, kakšen pomen sploh ima teologija. Teolo-

gija kot znanost je spoznanje, ki vodi in usmerja življenje. Oznaka „angažirana teologija“ skuša usmeriti človeka v življenje, v tostranstvo, a ima (katoliška) teologija pred očmi predvsem človekov končni cilj, to je onstranstvo, in v tej luči popolneje vrednoti tudi tostranstvo in angažiranje zanj. Vendar življenje po smrti ni samo nagrada, ki si jo človek zasluži na tem svetu, ampak najprej in predvsem božji dar in sad Kristusovega odrešenja. Gotovo je, da se mora teologija ustrezno času in prostoru zavzemati za celostno osvobajanje človeka. Če se pa teologija usmeri zgolj v tostransko osvobajanje, kar je primer pri nekaterih teologijah osvoboditve, se lahko izneveri svojemu temeljnemu poslanstvu.

3. Izraz „socialistična teologija“ se nam ne zdi na mestu. Po tem ključu bi lahko govorili o katerikoli teologiji preteklosti ali sedanjosti. Prava znanost ne more imeti dodatnega naziva, tudi teologija ne. Za pozitivne strani socialistične kakor tudi katere koli druge družbe se zavzema in se mora zavzemati vsaka teologija, seveda v celostnem razumevanju človeka in božjega odrešenjskega načrta. Med podobo „Marxovega svobodnega človeka v brezrazredni družbi“ in evangelijskim pojmom božjega kraljestva je res marsikaj sorodnega, ni pa mogoče tega kakorkoli enačiti, ker sta cilj in notranja vsebina različna. Koncil pravi: „Zemeljski napre-

dek je treba sicer skrbno razlikovati od rasti Kristusovega kraljestva, vendar pa je ta napredek, kolikor more prispevati k boljši ureditvi človeške družbe, velikega pomena za božje kraljestvo“ (CS 39).

C. Pastoralna vprašanja

1. Mnenje, kolikor to sploh drži, da se mladi zbirajo na cerkvenih prireditvah in drugih srečanjih predvsem zaradi drugih, ne pa toliko iz verskih razlogov, je v nasprotju s trditvijo, da mora biti vera predvsem življenje. Vera ima in mora imeti tudi občestveni značaj, kajti „človek je do globin svoje narave družbeno bitje in brez odnosov do drugih ne more ne živeti ne razvijati svojih darov“ (CS 12). Prav tako „Bog ni ustvaril ljudi, da bi živeeli posamič, temveč da bi se združevali v enoto“; hotel je „ljudi posvečevati in zveličati ne posamič in brez vsakršne medsebojne zveze“ (CS 32). Mladi upravičeno iščejo sebi primerno družbo, v kateri doživljajo izkustvo vere, ki ga bodisi sami posredujejo drugim ali od drugih prejemaajo. Če mlade predvsem zanimajo „življenjska“ vprašanja, mar niso to hkrati tudi verska, kakor so tudi verska hkrati življenjska? Ali ni tako ločevanje vere in življenja v nasprotju z usmeritvami, ki jih daje koncil, ko pravi, da ni mogoče nobene dejavnosti odtegniti božjemu gospostvu (prim. CS 36), marveč je treba oboje združevati

v harmonijo (prim. CS 41)? Sodbe in ocene mladinske pastorage in dela duhovnikov z mladino so posplošene trditve, ki so v tej obliki nedvomno krivične.

2. V zvezi z zakonskim in družinskim življenjem so v intervjuju nekatere ugotovitve vzete iz življenja. Vprašljiva je zadeva glede verske vzgoje otrok v zakonih, kjer sta zakonca različnega svetovnonazorskega prepričanja in med njima prihaja do nesporazumov. Nikakor ni mogoče krivde zvrčati na „institucionalizirano vernost“ oziroma nevero, saj so vmes tolikokrat tudi drugi osebni, značajski in podobni razlogi in narava mešanega zakona samega. Nedvomno je pri vernem in nevernem zakoncu potrebna strpnost, odprtost in spoštovanje do drugačnega prepričanja, kar seveda nikakor ne pomeni, da se mora ali more verni zakonec odpovedati svoji dolžnosti v vesti, da svojega otroka da krstiti in ga vzgaja v krščanskem duhu in občestvu Cerkve. Dolžnost krščanske vzgoje in odgovornost za vero otroka staršem ne dovoljuje, da bi otroku samo razlagali, zakaj oče ali mati ne hodita v cerkev, in da se bo, ko bo odrasel, sam odločil za eno ali drugo. Znano je, kako zapletena je problematika mešanih zakonov bodisi zaradi različnih veroizpovedi bodisi razlike v veri, posebno ko gre za vzgojo otrok. Peti zvezek Prenove Cerkve na Slovenskem, pri katerem je sodeloval tudi avtor inter-

vjuja, na nekoliko drugačen način rešuje ta vprašanja.

D. Družbeno-cerkvena vprašanja

1. Očitki, da „Cerkev pri nas živi bolj iz preteklosti kot iz sedanjosti, zato vedno bolj teži po moči, časti in oblasti“, so za tistega, ki pozna naše razmere, nerazumljivi in neutemeljeni. Razodevajo tudi napačno razumevanje Cerkve in njenega poslanstva. Cerkev kot odrešenjska skupnost mora — kot vsaka druga skupnost — živeti iz preteklosti, iz svojih korenin. Kolikor se teže in počasneje prilagaja potrebam današnjega življenja, je krivda nas vseh, ker smo vsi Cerkev, pa tudi naših razmer, ki v marsičem omejujejo njeno normalno rast, zlasti pri otrocih in mladini. Teženj po moči, časti in oblasti domači Cerkvi kot celoti ni mogoče očitati. Kolikor to srečujemo pri nekaterih posameznikih, je treba ugotoviti vzroke za to, ne pa očitke posploševati na račun drugih.

2. Tudi očitki vesoljni Cerkvi, da jo zanimata „moč in oblast“, da hoče „biti avtoriteta“, so vzeti iz besedišča nasprotnikov Cerkve. Ti očitki so za poznavalca današnjih razmer v svetu prazni. Cerkev danes nima nobene zunanje prisile niti ne teži k temu. Gotovo pa je, da ima vodstvo Cerkve avtoriteto, ko jo postavlja v službo človeka in človeštva. Ali ni zanimivo, da v celem intervjuju naslovnega škofa in teološkega pro-

fesorja skoraj ni dobre in prijazne besede o Cerkvi?

3. Pomisleke proti nekaterim oblikam socializma ima Cerkev samo v primerih, ko ta ogroža temeljne človekove pravice ali hoče celotno družbeno življenje utemeljiti na totalitarnih ateističnih izhodiščih. Dobre strani socialistične družbe pa Cerkev kot celota vedno podpira in jih je celo dolžna podpirati. To med drugimi potrjuje tudi protokol med SFR Jugoslavijo in apostolskim sedežem, pa tudi mnogi verniki, ki so vestni delavci za splošni blagor naše družbe. Kakšne osebne težave imajo v medsebojnih odnosih verni in neverni v določenih življenjskih razmerah in izkušnjah, je drugo vprašanje. Zgledi še niso argumenti, ampak ostajajo le zgledi.

4. Prav nikjer v cerkvenem tisku ne moremo zaslediti zahtev, da bi verniki stopili v ZK, kar omenja besedilo intervjuja, da počno „duhovniki in hierarhi“. predvsem zaradi „težnje po oblasti“. Nekaj povsem drugega je res: v cerkvenem tisku so predlo-

gi, da bi iz programa ZK odstranili negativne ocene religije in določilo, da se članstvo v ZK ne sklada s kakršnokoli obliko religioznosti. To pa še ni zahteva, da bi verniki vstopali v ZK, pač pa zahteva po spremembi negativnega ocenjevanja družbene vloge religije, ki potiska verne v naši družbi v drugorazrednost.

Sklep

Kritične opombe in dopolnitve intervjuja nočejo soditi o njegovih namelih, o njegovem osebnem prepričanju v vesti, tudi ne o vrednosti njegovih drugih misli in njegovem delovanju nasploh. Potrebno pa je bilo jasneje povedati, kaj je v teh zadevah cerkveni nauk in katere so konkretne pomanjkljivosti in nedorečenosti in zakaj je bila potrebna izjava SPSK. Mnoga obravnavana vprašanja so tako zapletena, da zahtevajo nadaljnje raziskovanje in še bolj temeljito obravnavanje in se bo k temu treba obračati na različne načine in pri različnih priložnostih.

Novi kardinali

Na konzistoriju je papež 25. maja podelil kardinalsko čast 28 cerkvenim dostojanstvenikom. V celoti jih bo tako 152, a le 120 z volilno pravico, drugi imajo več kot 80 let. Evropski so v veliki večini: 81, od teh Italijanov 37; 39 jih pripada

obema Amerikama, 15 Afriki, 11 Aziji, 3 Avstraliji in Oceaniji. V kardinalskem zboru je zastopanih 53 držav.

Novi kardinali pripadajo 19 narodom: 5 je Italijanov, potem še 12 iz ostale Evrope, 4 iz Severne Amerike in 3 iz Južne, Azija in Afrika imata po 2 nova.

Namen Apostolstva molitve za julij

Splošni: Za tiste, ki so preganjani zaradi vere in pravice.

Dobro se je od časa do časa spomniti, da so nameni apostolstva molitve papeški, tj. sestavljeni po njegovih željah. Zadevo, za katero bomo molili v tem mesecu, omenja dostikrat v svojih govorih in pismih. Iz njih povzemamo:

1. Za koga naj molimo?

Za vernike, ki se morajo shajati k maši in molitvi naskrivaj, ker jim oblasti ne priznavajo pravice javnosti.

Za škofe, duhovnike in redovnike, ki jim ni dovoljeno ali jim je zelo omejeno javno delovanje.

Za mlade, ki jim je onemogočen vstop v semenišča, bogoslovja in noviciate.

Za starše, ki so ovirani ali onemogočeni pri verski vzgoji svojih otrok.

Za moške in žene v službah, ki so zaradi verskega prepričanja zapostavljeni pri napredovanju v polklicu in dohodkih.

Za vse, ki so zaradi vere zaprti, izgnani ali kako drugače prikrajšani za človekove pravice.

Vse to se namreč dogaja na raznih straneh sveta.

2. Posebne okoliščine

Jesus je apostolom večkrat napovedal, da bodo zaradi njega preganjani. „Če vas svet sovraži, vedite, da je mene prej“ (Jan 15, 18). Cerkev je doživljala prega-

njanja od svoje ustanovitve pa do danes.

Včasih so kristjane preganjali očitno in odkrito. Dandanes je drugače. Vse države so podpisnice listine Združenih narodov o človekovih pravicah, vse priznavajo v načelu svobodo vesti in vere ter enakopravnost vseh državljanov. Ko gre pa za svobodo in za priznanje teh pravic v vsakdanjem življenju, delajo razlike, in to dostikrat velike, med tistimi, ki so pristaši državne ideologije, in med tistimi, ki to niso.

3. Pričevanje

Moliti moramo za te naše brate in sestre, ki jih je Kristus izbral za svoje pričevalce (Lk 21, 12-13). Naj jim Sv. Duh da moči, da bodo znali odpustiti svojim preganjalcem in s svojim življenjem kazati luč in moč evangelija.

P. Cerar

Misijonski: Za Cerkev, ki trpi v Vietnamu.

Zadnjih nekaj let zvemo zelo malo novic o življenju Cerkve v Vietnamu. Med najbolj pomembnimi in razveseljivimi dogodki je bila slovesnost obhajanja stote obletnice ustanovitve škofije Bac-Ninh junija 1983. Slovesnost je vodil vietnamski škof Joseph Phan Dinh Tung.

Žal so veliko bolj številna poročila o pomanjkanju verske svobode v Vietnamu. Med zelo zaskrbujočimi novicami je ta, da se

pojavi se težko premostljive razlike med severom in jugom. Jug je namreč že začel prenavljati cerkveno življenje po smernicah 2. vatikanskega koncila, medtem ko je sever „molčeča Cerkev“ že več kot 30 let. Mnogim duhovnikom in laikom je onemogočeno izpolnjevanje osnovnih verskih dolžnosti. Zelo je omejen vpis v bogoslovna semenišča. V šolskem letu 1981—82 so bili sprejeti samo 4 bogoslovci v prvi letnik teologije v Hanoju; 60 so jih morali zavriniti. Drugo še odprto bogoslovje v državi Ho Chi Minh-u (nekoč Saigo-

nu) lahko sprejme 50 bogoslovcev v vsakem šolskem letu. Ni poročil, koliko so jih dejansko sprejeli. V zadnjih petih letih je znano samo za pet mašniških posvečenj v celotnem Vietnamu.

Revija Catholic Weekly poroča, da je od 1975 do oktobra 1983 zapustilo Vietnam že milijon beguncev.

Cerkev v Vietnamu potrebuje naših molitev v tem prelomnem obdobju njenega delovanja. Kristjani naj bi bili zveste Kristusove priče in znamenje edinosti v Cerkvi. Lojze Kovačič

DAROVANJE ORGANOV IZ LJUBEZNI DO BLIŽNJEGA

Zahodnonemški zdravniki načrtujejo, da bodo letos v ZRN opravili 1200 presaditev ledvic, to je sedemnajst odstotkov več kot lani, v ZRN pa čaka na darovalce tega organa kar 20.000 bolnikov, ki morajo sedaj večkrat tedensko hoditi na dializo.

Bolniki pa ne potrebujejo samo tega telesnega organa, temveč tudi srce, jetra, očesno roženico, slušne koščice. Mnogi ljudje se še vedno bojijo najpomembnejše organe po smrti darovati bližnjemu v stiski, saj velja smrt v naši družbi za temo, o kateri se ne govori. Mnogi se tresejo tudi ob misli, da bi zdravniki na njihovo truplo gledali le kot na stvar, od katere je mogoče še kaj dobiti. Neredke plaši tudi sum, da bi kirurg prekmalu razglasil prostovlj-

nega darovalca za mrtvega.

Tem dr. Karsten Vilmar, predsednik nemške zdravniške zbornice, zagotavlja, da organe presadijo le po smrti. Moralisti in pravnikj so enotnega mnenja, da človek umre takrat, ko možgani niso več prekravljeni. Če umrli nima pri sebi izkaznice, ki potrjuje njegovo pripravljenost darovati organe za presaditev, je treba poprositi za privolitev njegove najožje sorodnike.

Ker je presaditev organov človekoljubno dejanje pomoči bližnjemu v stiski, jo podpira tudi Cerkev in ljudi vabi, naj se ji odzovejo. K temu dejanju ljubezni do bližnjega je Zahodne Nemce na mednarodnem zdravniškem kongresu v Düsseldorfu povabil prelat Paul Bocklet. Nikogar pa seveda ne smemo siliti. Vsakdo se mora odločiti sam v svoji vesti in izpolniti posebno potrdilo.

Slovenci na Švedskem

POGOVOR Z IZSELJENSKIM DUHOVNIKOM JOŽETOM DROLCEM

Jože Drolc, izseljenski duhovnik med rojaki na Švedskem, je za nekaj tednov obiskal Argentino. Naprosili smo ga, naj za bralce DŽ pove nekaj o sebi, o švedski in o rojaki v tamkajšnji deželi.

Najprej bi te prosil za nekaj tvojih osebnih podatkov.

Doma sem iz Šmartna v Tuhinjski dolini, kjer sem imel 1970 novo mašo. Takrat sem prvič videl svojega očeta, ki je po 25 letih bivanja med vami, od tega 21 let v Ramos Mejía, prišel domov. Rojen pa sem bil v Mengšu marca 1945.

Od kdaj si izseljenski duhov-

nik na Švedskem? Zakaj si se odločil za to izjemno duhovniško delo?

Ko so škofje v okrožnici ljubljanske škofije zapisali, da potrebujejo izseljenskega duhovnika za Švedsko, sem najbrž posebej postal pozoren na to vabilo, ker nam je profesorica angleščine v osnovni šoli večkrat pripovedovala, da je Švedska zelo zanimiva in urejena dežela. Predvsem pa sem slutil, da bo med rojaki na Švedskem več odprtosti in poslušnosti za duhovne vrednote in več priložnosti za osebno pastoralno delo kot v Stari cerkvi pri Kočevju, kjer sem bil takrat župnijski upravitelj. Tam je vse preveč časa in moči vzela ljudem skrb za kruh in krov, pa tudi sam sem bil zaposlen predvsem z raznimi popravili, največ z obnavljanjem župnišča.

Na Švedsko sem prišel jeseni leta 1977. V tamkajšnje pastoralno delo me je vpeljal pokojni p. Janez Sodja, ki je pet let, ko tam ni bilo nobenega slovenskega duhovnika, hodil dvakrat na leto tja iz Münchna.

Koliko prebivalcev ima Švedska? Koliko odstotkov je katoličanov? H kateri protestantski

skupini spada večina Švedov? Je med protestanti in katoličani ekumensko in prijateljsko razmerje? Ti gredo švedski katoličani na roko? Ali je moralno življenje na Švedskem res tako ohlapno in razpuščeno kot dajejo slutiti švedski filmi in pa govornice?

Švedska je približno za eno šestino Argentine. Ima pa nekaj nad osem milijonov prebivalcev. Po veroizpovedi so luterani in pripadajo švedski Cerkvi, ki ima status državne Cerkve in je zlasti v ekonomskem oziru pa tudi drugače v primeri z drugimi Cerkvami v privilegiranem položaju. Katoliška Cerkev je številčno daleč za švedsko Cerkvijo, vendar se je v zadnjih letih zaradi priseljevanja pa tudi zaradi pristopov s svojimi 120.000 katoličani uvrstila takoj za državno Cerkev, sledijo ji binkoštniki, baptisti in razne veje protestantizma, ki so se odcepile od državne Cerkve. Ekumenskih stikov je veliko, vendar globlje ekumensko delo otežuje to, da pri protestantih ni ne učinkovite enotne avtoritete ne enotnega nauka. Medtem ko je bilo še pred kakimi dvajsetimi leti javno mnenje zelo nasprotno katoliški Cerkvi, sedaj ugled katoliške Cerkve v švedski javnosti raste.

Švedska spada nedvomno med najbolj sekularizirane dežele na svetu, vendar ne more popolnoma zakriti bogastva svoje duhovne dediščine katoliškega srednjega veka ter moralne strogosti

protestantske vzgoje, ki se kaže v delavnosti, v zavzetosti za socialno pravičnost, v čutu za red in poštenost ter v včasih kar pretiranem naglašanju dolžnosti do države in družbe. Čez mero razvit individualizem pa pritiska kot neka mora na posameznika in skupnost. Tudi s t. i. napredno miselnostjo ni nič drugače. Nekateri se ponašajo z njo in širijo nje slavo v svetu. Ko pa jo doživiš ob ljudeh, katerih obzorje se konča ob opevani božični pojedini ali razkošno preživetem vikendu, ni treba biti nadarjen, da za vsem odkriješ slabo prikrito življenjsko plitvost in permisivnost.

Mnogi iščejo vzrok za to stanje v lahkotnem življenju, ki ga je prinesla visoka stopnja blaginje, vendar je treba korenine temu iskati tudi v protestantizmu, ki je prezrl zakramentalnost vidnega sveta in je zato preveč črnogledo razpoložen do vsega materialnega in telesnega. Lutrovo pesimistično gledanje na človeka, po katerem naj bi bila človeška narava do konca pokvarjena, se je globoko zajedlo v dušo tamkajšnjih ljudi. To sami pogosto ugotavljajo. Kar nekako nezaupni so do otroško igrive odprtosti življenju, ki je doma v katoliških deželah, zato bi pritrtil mnenju slovenskega zdravnika-psihiatra na Švedskem, da je današnja razrahanost družinske morale samo ena od skrajnosti v nihanju med moralno ozkostjo in razpuščenostjo. Očitek, da so severnjaki

moralno bolj pokvarjeni kot drugi, je precej šablonski in v veliki meri krivičen. Naravnost prenetljivo pa je, kako tudi dobro misleči ljudje nimajo posluha za vrednote, ki se skrivajo za izrazi človeške ljubezni in družinske zvestobe, ali pa jih vsaj ne znajo utemeljiti.

Koliko rojakov je tam? Od kdaj so? So naseljeni strnjeno ali so raztreseni po vsej deželi oziroma v večjih ali manjših skupinah? Ali nameravajo ostati tam le začasno ali pa bodo ostali tam za za zmeraj? Ali si prizadevajo za ohranjanje slovenstva? Kako?

Na Švedskem živi okrog 6 tisoč Slovencev. Nekaj jih je prišlo iz begunskih taborišč kmalu po vojni, zlasti takšni, ki so potrebovali zdravniško pomoč. Ti vedo povedati, da so jih Švedji zelo lepo sprejeli. Od tistih, ki so ob koncu 50-ih ali 60-ih let pribežali čez mejo, so se mnogi raje odločili za Švedsko kot za Avstralijo, da so tako vsaj ostali v Evropi. Še največ pa jih je prišlo po letu 1964, ko je bilo moč priti s potnim listom, saj je vse do zadnje gospodarske krize švedska industrija potrebovala delavcev. Slovence na Švedskem najdeš v skoraj vseh mestih južne tretjine Švedske. Tam je največ industrije in tudi zaradi ugodnejšega podnebja večina ljudi živi v teh predelih. Najštevilnejše so skupine v treh največjih mestih Švedske: v Stockholmu, Göteborgu in Mal-

möju, vendar jih je več na Zahodni obali kot ob Baltiškem morju. Večina se je kar trdno usidrala na Švedskem. Nekateri so se vrnil domov, a zadnje čase je takih vse manj. Nekaj je bilo ponesrečenih vrnitev, ko se sami ali otroci niso mogli več vživeti doma, zato so odšli nazaj na Švedsko. Posamezniki so si doma zgradili hiše in računajo, da bodo ob švedski pokojnini obujali spomine na mladost v svojem starem okolju.

Tam, kjer sta oba starša Slovenca, otroci navadno kar dobro govorijo slovensko. Večina ima tudi nekaj dopolnilnega pouka slovenščine. Pozna pa se jim tudi, da gredo večji del vsako leto domov na počitnice, kjer si otroci dobijo znance in jim to navadno pomaga, da vzljubijo Slovenijo in slovenski jezik. Med letom se nekateri ob starših dobivajo v slovenskih klubih in vsak mesec pri slovenskih mašah. Največ pa seveda da družina. Zgled za to je družina Cirila Šega. Živijo v kraju, kjer ni nobenega drugega Slovenca, vendar so se otroci odlično naučili slovenščine.

Kako izvršuješ dušnopastirsko delo? Imate krajevna verska središča? Kakšne organizacije ali ustanove? Imaš kaj laičnih sodelavcev? Kolik odstotek rojakov je v kakšni zvezi s slovenskim izseljenskim dušnim pastirstvom? Imate kakšne prireditve? Ali vpliva bivanje v tuji deželi na naše ljudi negativno v versko-mo-

ralnem pogledu? V čem je največja težava za tvoje dušnopastirsko delo? Ali se je naš znanec in prijatelj in tvoj sodelavec duhovnik Stane Cikanek vživel v način življenja in dela? Kakšne so perspektive za prihodnost Slovencev in izseljensko dušno pastirstvo?

Bivam v župnišču göteborgske župnije. Tudi g. Stane Cikanek zaenkrat še stanuje v Göteborgu, poleti pa se bo preselil v Halmstad, ki leži bolj na jugu. Versko prebujeni Slovenci so lepo vključeni v krajevne župnije in nekateri pomagajo pri poučevanju verouka, kot organisti, člani župnijskega sveta in podobno. Ta njihov prispevek župniji je toliko bolj pomemben, če pomislimo, da je med katoličani na Švedskem 80 odstotkov priseljencev 50 različnih narodnosti. Samo duhovniki in redovniki so iz 18 različnih dežel. Vsi izseljenski duhovniki smo škofijski kaplani. V šali večkrat ugotavljamo, da je vsak od naju z g. Stanetom Cikanekom kaplan šestim župnikom.

Slovenska maša je na 14 krajih, od tega na desetih po enkrat na mesec. Tako se vsak mesec ob teh mašah zbere od 300 do 400 rojakov, ponekod 20, drugod 60, za večje praznike pa tudi do 100. Povezujejo pa nas tudi župnijska oznanila, ki jih vsaj za božič in veliko noč vsi dobijo po pošti, ter verski tisk, zlasti Naša luč, ki ima na Švedskem nad 200 naročnikov. Po nekaterih krajih po-

skrbijo ljudje sami za petje pri bogoslužju, za postrežbo s pecivom in kavo po maši in podobno, toda odgovornost in iniciativo pogosto preveč prepuščajo duhovniku. Pozna se namreč, da se je v povojnih letih, ko so sedanji priseljenci doraščali, vse versko življenje sukalo le okrog cerkve in zakristije in se je župnijsko življenje po sili razmer skoraj čisto klerikariziralo. Župnijskih svetov in laične dejavnosti, ki se zdaj uveljavlja, pa doma še niso bili deležni.

Za binkošti se vsako leto zberemo v Vadsteni, ki leži ob jezuru Vättern, nekako sredi med Göteborgom in Stockholmom. Po mnenju enega švedskih katoliških duhovnikov smo od vseh priseljencev za svoj shod izbrali najbolj posrečen kraj Slovenci, saj je Vadstena znana zlasti po veliki švedski svetnici srednjega veka, sv. Brigiti. Tam delujejo danes redovnice brigitinke. Vadstena je bila svojčas tudi pomembno kulturno središče Skandinavije.

Mladi rod pogosto težko najde svojo versko in cerkveno istovetnost, ker živi v velikih mestih, kjer je v glavnem komaj po ena katoliška župnija ali pa še to ne. Živi kot manjšina v močno sekulariziranem protestantskem okolju. Ponekod so se tudi naši rojaki navzeli tamkajšnjega individualizma in se radi odtegujejo širši skupnosti in se zapirajo v svoj ožji krog.

Na vprašanje, kakšne perspek-

tive ima izseljensko dušno pastirstvo med Slovenci v deželi, ki je že na pragu poindustrijske družbe, ki lahko navedel mnenje izraženo na švedski televiziji: „V poindustrijski družbi bodo imeli poklici delavca v računovodstvu, učitelja, policajja, socialnega delavca in duhovnika največ bodočnosti“. Mišljeno je bilo, ko bo breme skrbi za vsakdanji kruh olajšano, bodo prišle bolj do izraza vrednote medčloveških odnosov in duhovnega življenja. Pa že samo po sebi se z leti položaj spreminja. Tisti, ki so morali ob prihodu na Švedsko z vsem začeti znova, že zdaj doživljajo marsikakšno preizkušnjo. Ob odločitvah svojih otrok, ki počasi odhajajo na svoje, za marsikoga tudi

lastna usmerjenost postane bolj prozorna in v srcu se zgane, kar je bilo morda včasih tudi malo zanemarjeno. Na novo odkrivamo, da potrebujemo drug drugega in slovenske oltarne skupnosti.

Vaš znanec g. Stane Cikanek, ki je pred dobrim pol letom prišel iz Brazila na Švedsko, je s svojo široko razgledanostjo za našo skupnost prava osvežitev. Vajen živahnega značaja latinskega človeka čuti nekoliko močneje hlad in individualizem severnjakov, a se v duhovni svet Skandinavcev pridno vživlja, zlasti še, ker zavzeto odgrinja zaveso jezikovne pregraje, tako da mu švedščina ne dela več velikih preglavic.

Pogovarjal se je **Jože Škerbec**

Kritika zagovornicam pilule

Avstrijska Katoliška akcija je kritizirala zahtevo predstavnic žena, včlanjenih v ljudsko stranko, naj bi odslej zdravniki in lekarne predpisovali in izdajali protispočetne tablete na bolniški list. Poudarila je, da bi bil takšen ukrep le navidezna rešitev v borbi za zmanjšanje visokega števila splavov v Avstriji.

Posebno ostre besede je izrekel škof iz Železna, Stefan Laszlo. Govor ne spada k „slavnim dejanjem sedanjega časa“, če se skupina žena zavzema, da bi protispočetno tabletko izdajali kot druga zdravila, povrh vsega pa jo plačevali še iz zdravstvenega zavarovanja, je izjavil škof.

Vprašal je: „Je spočetje otroka bolezen?“

Katoliška akcija je na svojem zasedanju ugotovila, da je število splavov v Avstriji zastrašujoče visoko. Uvedba posebnega družbenega odloka, po katerem splav v prvih treh mesecih nosečnosti ni kaznivo dejanje, odobren je bil 1. 1. 1975, naj bi ljudi spodbudila k bolj premišljene- mu odločanju za splav in k iskanju drugih možnih rešitev urejanja rojstev. To pa se žal ni uresničilo. Splav je še vedno obveljal in celo v vedno večji meri kot način urejanja rojstev. Pričakovanja so se torej izjalovila. Ljudje se še vedno premalo zavedajo svoje odgovornosti do Boga in zlorabljujejo rodne sposobnosti, ki jim jih je Stvarnik podaril.

Jože Krivec

POD ŽARKI
KORDOBSKEGA
SONCA

Posvet pod brajdo

Cerkvica
Žalostne Matere božje
v Počitniškem domu
dr. R. Hanželiča

Imenitne so te trte, ki dandanes pokrivajo brajde! Gotovo gospodu Rudolfu še zdaleč ni prišlo na misel, da bi bil kdaj gruntal, komu vse bodo nudile senco. Tudi ne, koliko veselih let je že minilo, odkar so se mladike toliko zarasle, da se nebo skozi nje ni več videlo. Bile so v veliko korist pred soncem, pa tudi vesela vaša otroku, ki rad utrga pol zrelo jagodo z grozda, zatrjujoč sam sebi: saj me ni nihče videl! Ne skrbi, fantič ali deklič! Tega greha ni v katekizmu in tudi v spovednici ga ni treba povedati. Razen... razen, če se je

to zgodilo na farovski trti. Saj veste, kako je bila tista preklemanska reč z ukradeno kuro. Saj skoraž ne bi bilo vredno govoriti o njej, če ne bi bila kura iz župnikovega kurnika. Torej...

Franca, čisto prikupna ženica, si je zaželela dobre kurje juhe, pa tudi mesu z bedra se ni odrekla. Šla je torej pod večer mimo župnikovih hlevov in slaba misel je dovedla Franco še do slabšega dejanja. Procesija kur se je po stopničasti lestvici spravljala spat. Pa se je ena, prav okroglasto odebljena, nekam nerodno ogledovala o-

okrog sebe in se počasi poslavljala od zadnjega sonca. Franca pa hitro čofne z roko po njej in že je zaplahutala pod njen široki predpasnik. Potem pa hajdi z njo domov! Ozrla se je še okrog: pa saj je ni nihče videl... In kmalu je dobra večerja prijetno dišala po koči.

Za praznike pa je bilo treba k spovedi. In Franca je dobremu župniku povedala svoje pregreške. Ker pa se mu je zdela béra bolj revna, jo je še opomnil: „Franca, pa še kaj? Kar vse odkrito povej!“

In res se ojunáči in pove: „Gospod, pa kuro sem si prisvojila.“

„To se pravi: ukradla si jo!“ je župnik povzdignil glas. „Da ti bo greh odpuščen, moraš kuro povrniti!“ ji je naročil, preden ji je dal zadnji križ.

Potem pa je bila kaplanova maša in župnik je kukal iz spovednice, kdo vse od njegovih ovčic se je bližal k obhajilni mizi. Pa vidi tudi Franco, ki drobno stopica po sredi cerkve. Ni se mogel vzdržati, da je ne bi še enkrat opomnil: „Franca, pa kuro povrni!“ — Ona pa se obrne napol proti spovednici, dene roko na pol ust in zašepeče v smeri, odkoder je prihajal svarilni glas: „Kar je odpuščeno, je odpuščeno!“

Vsak dan po zajtrku se torej ustavimo pod brajdo: tam je posvetovanje. Prva skrb: presoja vremena. Druga: kam iti, da bi bil dan prijetno in koristno izrabljen. Oči se dvigajo proti nebu, se sprehodijo preko nazobčanih grebenov v Sierras grandes, zavijejo preko strehe visokega San Estebana v

smeri proti Cruz del Eje, nato se vračajo preko Urritorke in ob vzhodni strani čez Gemelas do priljubljenega Mástila in razpotegnjenega hriba z oddajnimi antenami televizijskih valov proti južni strani, kjer za nevidnimi razdaljami gnezdi mesto Córdoba.

„Vreme bo še kar držalo!“ veselo napovedujejo eni.

„Ni gotovo, da bi bilo takó!“ podvomijo drugi. Kajti izza La Cumbre sem že rinejo razpotegnjeni temni oblaki.

„Kurja očesa in odtiščanci so me dražili vso ljubo noč. To pomeni brez dvoma poslabšanje vremena,“ prerokuje izkušena ženica.

V hipu se je izza oblakov pokazalo sonce. S samim ognjem nas je obsulo, kar ne prinaša nič dobrega obeta.

Tedaj se vesela gospa iz Carapachaya previdno obrne proti sedemdesetletniku: „Hej, kaj pa sodite vi, ki stalno hodite sem gor in dobro poznate to vreme?“

Mož malo pomisli: razočarati ne sme, poguma in dobre volje tudi nikomur jemati, še manj pa samega sebe ponižati z zmotljivostjo kot zvest in stalen obiskovalec te ljubljene zemlje.

Še enkrat se ozre proti ognjenemu jutranjemu soncu in presodi: „Komur nj treba na pot, naj ostane pač doma in v zabavo tré orehe, kakor smo to včeraj delali mi z Mirkom in Albinom in Antonom in hrustali sladka jedrca. Kdor mora ven, naj se oboroži z marelo, dežnim ščitnikom in s škornji...“

Možna so hitra in neprijetna iznenadenja.“

„Prav lepa hvala za obširno napoved. Ampak nekaj mi še izdajte: Ali ste včeraj hrustali jedrea v suho, brez vsakega dodatka prijetnih kapljic?“ Glasno se je zasmejala, da so ji tudi drugi prisluhnili.

„Verjemite, da leta prinesejo dobre izkušnje!“ se je pobahal.

„Mi lahko zaupate recept?“ se ni dala ugnati.

„Zakaj pa ne! Izberite steklenico, ki nosi napis: Peperina. Pa vrečico čilenskih orehov, vse to naj bo pripravljeno za deževen ali vsaj kujav dan — in nikar ne pozabite povabiti naše štiriperesne deteljiče. Brez dvoma pridemo tudi na dom... pa prinesemo poln balon smeha s seboj.“

„Izvrstno! Ne pozabim! Ob prvi priliki!“ je vznihčena zatrjevala.

Vremenskih namigov niso vzeli dokaj resno. Vsakdo se je hotel postaviti po svoje. Tako sta se dva avtomobila pogumnih in predrznih zapodila na pot. Navdušeno so se bahali, da gredo za cel dan na asado v sončno in živahno mesto Carlos Paz. Verjetno imajo tam koga znanega ali prijatelje, smo domnevali. Nismo jim bili nevoščljivi; obljubili smo jim celo, da se bomo spomnili nanje v opoldanskem času, ko se bodo gostili pri bogato obloženi mizi.

Drugi, vabeče kavine barve avto, se je čez pol ure pognal proti La Faldi: vozil je dve častiti, modri stari mami, kateri se v babilonskem vele mestu ob Srebrni reki

redko srečata, in dvoje brhkkih mladenk — no ja, s polnimi tremi ducati let — na ogled vabečih trgovin, in kaj bi tajili — v teh letih že diši tudi preljudi kofetek. Kdo bi jim torej navdušenost za pot zameril, bogme, najmanj jaz, čeprav me niso povabile v svojo ljubeznivo družbo. O čem naj bi jim tudi govoril? Predpoldne še ne vleče Salzburgerstortenhau; oniksova bogatija v prelepi cerkvi na hrbtu hriba te zamami le enkrat, dvakrat; bluže, krila in načičkane obleke po modji so paša samo za lačne ženske oči...

Tretja skupina je brzih nog že prej odhitela tja proti hiši gospe Marije: tam je zdaj postajica kolektiva, ki te v nekaj minutah potegne proti Kapelici na hribu (Capilla del Monte). Toda vozila kljub določeni uri ni bilo... in ga ni bilo. Prijazni šofer, ki je privozil mimo, jim je vljudno ponudil mesto zadaj na kamioneti, če jih seveda ne moti neudobnost. Kajti kabina je bila zasedena. Kaj neudobnost! Še sreča! Na počitnicah človek vse izkoristi, tudi „počivanje na prst“. Že so na vozilu, motor zahrešči, lahke poletne bluže in breztežni lasje zaplapolajo v jutranjem zraku. Veselo se odpelejo v vedno bolj temnečem se nebu.

Le previdnejši so ostali v koloniji. Najbrž so se dali prepričati z opozorilom o škornjih, marelji in dežnem plašču. Nekaj ljudi še vedno uboga!

Menda skoraj vse, kar je bilo mladeži, se je zbrala na prostoru

za veliko hišo: zdaj tolčejo žogo, tekajo in kričijo in ni jim mar, ali sije sonce ali se kopicijo svinčeni oblaki nad njimi. Njihova razigranost in veselje ne zavisi od tega. Bog jim ohrani večno mladost!

Zdaj sedim pri oknu srednje sobe farovške hiše: gledam proti tistemu lepemu hrbtu hribovja, ki se začne ob anteni in končuje s Gemelas nad Kapelico. Pokojni gospodar mi jo je pred leti odkazal, rekoč: „Tu boste imeli lep pogled na planine.“ Pozabil pa je tedaj dodati: „Gledala bova drug proti drugemu, ko se bom preselil v svoj novi večni dom...“ To srečanje bo vzbudilo marsikako misel. Bog mu plačaj za tisti tedanji dar, kj ga še danes s hvaležnostjo uživam. Čuvam to podeljeno pravico. Ne dam se izgnati od tod!

Po nebu se prekopicavajo puha-sto razcefrani oblaki od juga in valovijo v dolino proti Cruz del Eje. Završi med borovci: ta pesem s posebno skrivnostjo boža dušo. Nanjo čakam dolgih enajst mese-

cev na leto.

Vse hribovje je že odeto v eno samo mehko belkasto sivino, kj se je poveznila nizko, prav sem nad nas. V vetrnih sunkih zaplešejo debelo dežne kaplje in se razrešči-jo med žejno travo. Nato doneče zagrmi in vlije se zavesa dežja, ki ga zanaša celo na okno.

Na mizi poleg knjig in papirjev stoji aparat. Slovenski oktet mi poje po naše in o našem: Noč trudna molči... Kolikokrat smo jo peli, od študentovskih let pa preko akademskih dni! Kje ste, fantje, ki smo skupaj hodili, vriskali in peli? Kje so umrle noči, naše noči, polne pesmi in sreče!

Toliko bogatih in nepozabnih spominov oživlja spet ta pesem v mojem srcu, da me boli. Ne morem biti sam ob tej lepoti. Sosea Viktorja povabim k sebi. Naj bo srečen z menoj!

(Kaj viharji oblaki in dež za oknom? Kaj avtomobili po rutah, podeč se za svojimi cilji?)

V mojem srcu je sonce!

Štirideset let že romamo po svetu, naši vodniki legajo v grob drug za drugim in težko nam je zanje, časi se spreminjajo zunaj Slovenije in v njej, materializem je na pohodu tako v ideji kot v življenju, a vseeno je ogenj, ki je plamtel pred 40 leti, ostal in gori še dalje v mladih, ki so še kot otroci odšli iz domovine, v tistih malokaterih, kj so se rešili pokola v Kočevskem Rogu in Teharjih, v materah in ženah. Še več, uspelo nam je zanetiti isti ogenj v srcih mladine, ki je bila rojena zunaj Slovenije, v taboriščih in na zemlji novih kontinentov. Ne poznajo Slovenije iz lastnega izkustva, poznajo jo iz knjig in pripovedovanj, a obenem vedo dobro, zakaj in za kaj so se borili njih starši in sorodniki...

Naše romanje v svetu ni bilo zaman, kajti bakla ideje, za katero so se borili z orožjem med revolucijo doma, nam sveti na naši poti, ki je še vedno ista kot tedaj, čeprav po njej korakamo drugi, mlajši, še vedno Slovenci, čeprav v svetu.

Tine Debeljak ml.

Za mladino
za mladino

MOJ STRIC — DOMOBRANEC

V času komunistične revolucije v Sloveniji je bil moj oče še otrok, vendar dovolj odrasel, da se je zavedal usodnosti in nevarnosti tistega časa.

Po kapitulaciji Jugoslavije, ko je Slovenija izgubila politično svobodo, so jo zasedli Nemci, Italijani in Madžari. Meja med Italijani in Nemci je šla skozi vas mojega očeta. Glavni komunist tistega okraja je bil njegov sosed.

Hudo je bilo, ko so Nemci in Italijani začeli preseljevati ljudi in streljati talce brez usmiljenja. Za vsakega njihovega ubitega vojaka, so pobrali veliko število mož in fantov in jih brez vsake sodbe usmrtili, njih hiše pa zažgali.

Počasi se je pa zvedelo, kdo nemške in italijanske vojake pobija, za katere so se oni nad Slovenci tako kruto maščevali. Bilj so partizani, ki so jih organizirali

komunisti.

Zelo žalostno je bilo gledati, kako so se nekateri Slovenci takoj Nemcem in Italijanom prodali in z njimi sodelovali. Ti ljudje so bili kasneje največji sodelavci komunistov.

Komunisti so namenoma izzivali okupatorje in s tem prisilili nešteto mož in fantov, da so iz strahu nad represalijamj zbežali v gozdove in se priključili „Osvobodilni fronti“. To je bila komunistična organizacija, ki je izdajala tudi svoj časopis „Slovenski poročevalec“ in ga razširjala med ljudstvom. Tudi v hišo mojega očeta so ga prinesli na ogled z besedami: „Preberite ga in potem nam povejte, kaj se vam zdi in če ste za to“. Stara mama je res prebrala in takoj uvidela, da gre za čisto komunistično stvar, seveda, povito v zelo lepe besede. Vsak članek je

zaključil: „Kdor ni z nami, je proti nam in zasluži smrt“. Ko so prišli iskat odgovor, jim je stara mama jasno povedala, da se ne strinja z njihovim mišljenjem. Rekli so ji, naj dobro premisli, ker je ta stvar nevarna (dali so ji pač vedeti, naj se odslej naprej pazi).

Istočasno so komunisti začeli ponoči ropati hiše in pobijati ljudi brez usmiljenja (tako imenovane „izdajalce“).

Kot odgovor temu nasilju so se pojavile „Vaške straže“. To so bili fantje v civilu, stari od 18 do 25 let, s črno biretko na glavi in francosko puško na rami, ki so ljudstvo branili proti tem roparjem. Vsi svobodoljubni ljudje so se tedaj oddahnili.

Moj stric je bil star 16 let, ko je postal „vašk: stražar“, kajti za svoja leta je bil velik in močan.

Septembra 1943, po kapitulaciji Italije, so se „Vaške straže“ prekrstile v „Slovensko domobranstvo“ pod nadzorstvom generala Rupnika. Dobilj so svojo uniformo, enotno vodstvo in so bili znani zlasti nekateri udarni bataljoni, ki so pregnali praktično iz vseh predelov Slovenije partizanske tolpe. In takrat je moj oče prvikrat videl svojega brata v uniformi.

.....
Popravek: V junjski številki DŽ je bila tiskarska pomota na str. 305. Pravilno se stavek glasi:

Zato je v hitrih pohodih, potem ko je s komunistično Rusijo podpisal nenapadalni pakt...

Začelo se je čutiti, da se bliža konec vojne. Toda Slovence je vedno bolj skrbelo dejstvo, da ima Tito vedno več besede pri zahodnih zaveznikih, Amerikancih in Angležih.

Zadnje mesece pred majem 1945 so jugoslovanskim komunistom odkrito začele pomagati mednarodne brigade in ruska rdeča armada. Pomagalj so zasesti Srbijo in se vedno bolj bližali hrvaški in slovenski meji.

Tik pred koncem nemške vdaže so te čete vdrle v Slovenijo in bilo je jasno, da Jugoslavija pade pod komunistično oblast.

V težkem položaju so se slovenski protikomunisti hotelj nasloniti na Angleže in Amerikance, ko so tedaj že bili v sosednji Avstriji in Italiji. Imeli so svoje razloge za to, saj so med vojno reševali in skrivali njih pilote pred Nemci. V zahodnih velesilah so gledali svoje naravne zaveznike in pričakovali njihovega sodelovanja za ohranitev svobodne, demokratično urejene Slovenije.

Tedaj je na tisoče zavednih Slovencev za vedno zapustilo domovino in odšlo na Koroško z upanjem na angleško pomoč.

Bili pa so to prazni upi, kajti usoda slovenskega naroda po vojni je bila že vnaprej določena na konferenci „treh velikih“ v Jalti. Sklenili so, da Jugoslavija pade pod rusko vplivno področje.

12.000 domobrancev in na stotine civilistov je bilo iz Avstrije z zvijačo vrnjenih komunistom. Ti

v družini

O OTROKOVI IN DRUŽINSKI MOLITVI (II.)

Kakor vsako drugo vzgojno prizadevanje tako tudi versko zahteva časa, izredno mero vztrajnosti in potrpežljivosti, ki imata obe svoj izvor — v ljubezni. Starši ljubijo svoje otroke in jim žele vse dobro; zatorej se tudi ne naveličajo navajati jih k Bogu, ker so tudi Njegovi otroci, dediči nebes.

Kako primerno je, da zakonca opravljata n. pr. svojo skupno večerno molitev ob svojem detetu, ki sicer njune molitve še ne doume, a vendar — že polagoma pričinja opazovati njuno zadržanje.

Zato je povsem razumljivo in — ganljivo lepo, ko mamica med molitvijo sklepa otročku ročice, dokler se sam ne navadi in jih tudi ob opazovanju mamice in očka sam sklene. In težka je še pot staršev do otrokovega prebujenja zavesti, da to sklepanje rok pomeni znanje za pogovarjanje z Bogom.

Otrok le polagoma pričinja do-
.....
so jih mučili in večino pobili. Med njimi je bil tudi stric Tone, ki je bil vrnjen z Rupnikovim bataljonom.

Ubit je bil v teharskih gozdovih, ko je komaj izpolnil 18 let.

Rozka Snoj

umevati ob razlagi staršev, da je vse lépo in dobro, kar ga obdaja, dar božji; da je Bog tisti, ki nam vse to nudi; od cvetlice na vrtu, preko ptičke, ki poje na drevesu, čebelice v cvetu, ki nabira med, kravice, ki nam daje mleko, do vsega, kar mamica pripravlja dobrega za mizo. Vse to nam oskrbuje in podarja dobri Bog, ki nas ima vse rad. Tako otrok — ob zgledu staršev in družine — prihaja do čutenja hvaležnosti Bogu, ki je dober, ki nam daje vse dobro, ki je naš prijatelj in je v družini med nami, na kar nas spominja bogkov kot. Otrok še ne „pozna“ Boga; zato tudi še nima „vere“ vanj. Bog mu postaja šele dosegljiv po vsakdanji skušnji ob zgledu staršev. In kakor ima rad starše ob njihovi dobroti, tako se navezuje tudi na Boga — ob Njegovih

dobrotah, ki jih ob vodstvu staršev sprejema in spoznava. Odtod tudi njegova otroška ljubezen in zaupljivost do Boga.

Z veseljem bo v takih okoliščinah zvečer sklenil ročice s starši in se ob njihovi pomoči obračal na Boga s preprostimi besedami zahvale za vse dobro, kar je prejel in doživel čez dan, in se z njihovo podporo tudi spomnil, če je bilo med dnevom kaj narobe. Kajti Bog nas je vedno vesel, kadar smo pridni in dobri; žalosti pa se, če storiimo kaj slabega. Pa nam je vendar vsak hip pripravljen odpustiti, če priznamo, da nam je žal in da hočemo biti boljši.

Tudi čez dan morajo starši navajati otroka k zavesti, da je Bog med nami, o čemer smo že v enem prejšnjih poglavij podrobneje govorili; o božji pričujočnosti med nami, o „božjem očesu“ in o reku „Bog vse vidi, Bog vse ve...“

To bo seveda in prvi vrsti mamičina naloga, ker običajno preživi med otroki večji del dneva kot oče. Tako se bo otrok polagoma navajal k zavesti, da je „dobri“ Bog v domači hiši, pri njih, pod domačim krovom; in se vsak hip lahko obrne Nanj kot na dobrega prijatelja in se z njim v duhu pogovarja.

Lepo in prav je, kakor smo že govorili v poglavju o „individualni otroški verski vzgoji“, da se otrok poleg navajanja k osebnemu „pogovoru“ z Bogom vzporedno tudi pričjenja Nanj obračati — zlasti zjutraj in zvečer v svoji vsakdanji molitvi s preprostimi molitvicami,

ki so njegovi duševni zmožnosti in dozorelosti dostopne.

Posvetimo pa zdaj naše razpravljanje še skupni družinski molitvi!

Dokler sta zakonca po poroki še sama, se seveda ne samo vsak osebno, ampak tudi v skupni molitvi obračata k Bogu. Saj se imata s Kristusom kot zvestim hišnim prijateljem toliko pogovoriti in za bodoče naloge, ki se jima bližajo, potrebujeta toliko milosti in pomoči!

Ko pa se jima rodijo otroci in zraste družina, pa postane eden najosnovnejših temeljev družinskega življenja molitev, skupna družinska molitev.

Zadnji koncil nas uči (Odlok o laičnem apostolatu, 11/4): „Družina je od Boga prejela poslanstvo, da bodi prva življenjska celica družbe. To poslanstvo bo spolnila, če se bo v medsebojni ljubezni vseh članov in v skupni molitvi pred Bogom izkazala kot domače svetišče.“

Sv. oče Pavel VI. (v Apostolski spodbudi o Marijinem češčenju) pravi: „Če tega (skupne molitve) ni, potem je treba reči, da družini manjka značilnost krščanske družine. Zato si je treba na vso moč prizadevati, da se — primerno novemu odkritemu teološkemu pojmovanju družine kot hišne Cerkve — zopet uvede skupna molitev družine.“

In še uči dalje sv. oče: „Če hočejo krščanske družine v polnosti zadostiti svoji poklicanosti in žele v življenju uresničiti du-

hovernost, lastno krščanski družini, si morajo z vsemi močmi prizadevati, da odstranijo vse tisto, kar ovira družinska srečanja in skupno molitev.“

Vatikanski koncil pa pravi (Cerkev v sed. svetu/48): „Če bodo starši dajali dober zgled in sami gojili družinsko molitev, potem bodo otroci in tudi vsi, ki žive v krogu družine, lažje našli pot do resnične svetosti.“ In tako tudi Vider povsem umestno pravi: „Družina, ki ne prakticira družinske molitve, je podobna cerkvi, ki je spremenjena v muzej“ (Zakon v troje, 56).

Pri skupni družinski molitvi otrok opazuje zbranost staršev in odraslih, navaja se k sklepanju rok in primerni telesni mirni drži. Podzavestno se mu rodi misel „Vsi molijo“ in se jim pridružuje; kajti posnemanje mu je značilno in prirojeno.

Važno je tudi, da se otroci ob vodstvu in zgledu staršev privadijo nekemu dnevnu molitvenemu redu: jutranja molitev, večerna, pred jedjo, po jedi...

Naj še omenimo misel sv. očeta Pavla VI. v „Spodbudi k Marijine-mu češčanju“, kjer naroča: „Brez dvoma je rožni venec treba šteti med najodličnejše in najučinkovitejše skupne molitve, h kateri je povabljen krščanska družina.“

Saj nam mora biti vsem znano, kaj je že od pradavnine prav našim prednikom pomenila skupna večerna molitev rožnega venca, ki jo je družina opravljala sedé okoli domače mize ali pa kleče ob klopi

pri peči. Ko se je znočilo, je ta priljubljena molitev odmevala po vaseh iz vseh naših domov; ponekod so jo opravljali občasno tudi zbrani iz vse soseske pred vaško kapelico.

In poslušajmo še, kaj o družinski molitvi govori sedanji sveti oče Janez Pavel II. (v „Apostolskem pismu o družini“, 59/2): „Družinska molitev ima svoje značilnosti. To je skupna molitev moža in žene, staršev in otrok. Skupnost v molitvi je hkrati sad in zahteva tiste skupnosti, tistega občestva, ki kot dar izvira iz zakramentov krsta in zakona. Na člane družine se na poseben način nanašajo besede, s katerimi Jezus obljublja svojo navzočnost: „Povem vam tudi: ako se na zemlji dva izmed vas zedinita v kateri kolj prošnji, jima bo moj Oče, ki je v nebesih, vse storil. Kajti, kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi.“

In nadaljuje (59/3): „Izvirna vsebina takšne molitve je družinsko življenje samo, kj ga družina razumeva v vseh njegovih raznovrstnih položajih kot božji klic in uresničuje kot otroški odgovor na ta klic. Veselje in trpljenje, upanje in žalost, rojstvo in rojstni dnevi, poročne obletnice staršev, poslovitve, smrtni primeri v krogu dragih itd., vse to so mejniki in znamenja, da božja ljubezen posega v zgodovino družine. Vsa ta dogajanja morajo obenem biti povod za zahvaljevanje, za prosilno molitev in za to, da se družina zaupno izroča skupnemu nebeške-

mu Očetu. V skladu z dostojanstvom in odgovornostjo, ki ji pripade kot domači Cerkvi, more krščanska družina živeti le s stalno božjo pomočjo; kdor zanjo prosi Boga ponižno in zaupljivo, temu bo prav gotovo podeljena.“

In še pravi končno sv. oče: „Nikdar ne smemo pozabiti, da je molitev bistvena in nujna sestavina krščanskega življenja, če je

(to) le celostno in živeto iz središča. Še več, molitev spada k naši človeškosti sami... Zaradi tega molitev nikdar ni beg pred vsakdanjimi dolžnostmi, nasprotno: molitev je najmočnejša spodbuda za krščansko družino, da sprejema nase vse svoje odgovornosti, ki jih ima kot prva in temeljna celica človeške družbe“ (62/1, 2).

Božidar Bajuk

Lush Gjergji

MATI TEREZIJA

Prvi koraki

Po končanem bolničarskem tečaju in duhovni prenovi se je okrog božiča 1948 vrnila v Kal-kuto. V srcu je imela gorečo ljubezen, veliko načrtov in želja.

Poleti je izstopila iz samostana loretink. V žepu je imela 5 rupij.

Prvi korak je bilo srečanje z ljudmi, obisk ubogih po izbah, mračnih barakah ali po ulicah. V začetku so jo gledali z začudenjem in očitki, nekoliko zaradi obleke, nekoliko zaradi obnašanja in dela, ki ga je opravljala. V začetku jih je njena bližina motila. Mučilo jih je vprašanje: Kdo je ta ženska in kaj hoče od nas? Kaj išče tu? Počasi so se prepričali: ker jih ljubi, je z njimi in ob njih. To so opazili na vsakem

koraku, ko je božala njihove otroke, ko je skrbela za bolnike, čistila njihove hiše, posteljnino in ostalo. Največje presenečenje zanje je bilo, da jih sprejema take kot so, z vsem srcem, brez svojih koristi.

Lahko si mislimo, s kakšnimi občutki je srečevala svoje nekdanje sestre in druge znane osebe. Mnogi so gledali nanjo z bolečino in obžalovanjem: „Uboga, kaj se ti je zgodilo, bojim se, da boš tudi ti kmalu končala s temi reveži.“ Druge je začudila njena srčnost in duhovna moč. Od daleč so jo spremljali s simpatijo. Nekateri je začela navduševati.

Oče Julien Henry je pripovedoval znanemu časnikarju Desmondu Doigu o prvem srečanju

po njeni vrnitvi: „Nekega dne je prišla k meni žena v belem sariju z modrim robom. Vprašala me je: ‚Ali me poznate?‘ Pogledal sem jo in rekel: ‚Mislim, da sem vas nekoč že videl.‘ ‚Kje je Motijhil?‘ je vprašala. Odgovoril sem: ‚To bi morali vi bolje vedeti; revna četrt onstran zidov vašega samostana.‘“

Od tedaj sta se še bolj povežala.

Prva šola

Mati Terezija je začela redno obiskovati najbolj revna predmestja Kalkute, Tilje (Tildže) in Motijhil (Motidžil). Da bi lahko delala, je morala zase najti bivališče. Noč in dan je iskala in ni izgubila upanja. Najprej je za 5 rupij našla staro podrtó bajto. Isti dan je sprejela nekaj siromašnih otrok in jih je začela učiti. Tu ni bilo klopi, vrat ni bilo mogoče zapreti, otroci so bili brez knjig, beležk in šolskih torb; še slabše, nagi in bosí, praznih železnic in umazani. Toda živahnega in čistega srca, navdani z željo, da nekaj postanejo. Še večeraj so bili zavrženi. Danes pa hoče ta neznana žena delati z njimi. Zdi se, da so ta udrta otroška lica posebno navdihnili njeno delo.

Nekaj časa je stanovala pri malih sestrah siromakov. Malo je bilo spanja in odmora, ker je tudi ponoči hodila okrog bolnikov, da bi jih pregledala in negovala. Majhna žena, oblečena v sari, je

v mraku kot prikazen obiskovala zapuščene, gobave in umirajoče. Našla jih je povsod, po zapuščenih četrtih in pločnikih. Mnoge so odstranili iz mesta zdravi ljudje. Iz strahu in zaradi sramote.

Poleg skrbi za otroke je spoznala še gobavost. Spoprijeti se je bilo treba s to nesrečo, ki je bila po njihovem mnenju božja kazen.

Vrnimo se k otrokom. O tem obdobju sama pripoveduje: „To so bili dnevi sreče in veselja, pa tudi dnevi napora, preizkušnje in raznovrstnih težav. To je bil čas zorenja v veri in novem poklicu, čas rasti za življenje samoodpovedi in trpljenja, v katerem sem mogla pomoč pričakovati le od Boga. To prepričanje se je razvijalo na temelju vsakdanje izkušnje, da je samo Bog naša moč. Tako se je iz tega razpoloženja v srcu rodila molitev:

„O Bog, ti si meni vse. Uporabi me, kakor hočeš. Izpeljaj si me iz samostana, v katerem sem bila vsaj malo koristna, zdaj me vodi kot ti hočeš!““

Ko je gledala neskončno revščino, se je sama brez vsega obračala k Bogu.

„O Bog, če ne morem tem ljudem pomagati v njihovi revščini, daj vsaj, da umrem z njimi, ob njih in jim tako izpričam svojo ljubezen!““

Šola je bila njena prva prilžnost. Tu se je čutila dovolj sposobno. Otroke je učila čistoče, branja, pisanja, računanja, največ pa božje abecede, ki je ljubezen.

Vsaj en dan... eno uro...

Nov poklic, „poklic po poklicu“, ji ni dal miru. Kot da zanjo ni bilo ne dneva ne noči. Nenehno je delala.

Pater C. van Exem je nekega dne rekel upravitelju cerkve Žalostne Matere božje: „Ko bi vsaj našla kakšno hišo, da bi tam zbirala svoje reveže, ki bi tam dobili streho nad glavo in prostor zase, vsaj en dan ali eno uro... da bi vsaj umrli kot ljudje!“

Težavo je zaupala Bogu. Tudi sama si je prizadevala in iskala dan in noč, dokler so jo trudne noge še držale pokonci.

Tudi p. C. van Exem je iskal. Nekega dne je odšel po nasvet in navodila h gospodu Gomesu Michaelu, ki je bil njegov sodelavec v Marijini legiji: „Ali lahko naj-

deš kakšno streho za mater Terezijo, hišo iz blata, kolibo, nekaj preprostega, da je le v bližini. Ali lahko najdeš karkoli?“

Michael Gomes pripoveduje: „Ko sva se pogovarjala o tem, je vstopila moja hčerka, ki je imela tedaj osem let, in rekla: ‚Oče, vse sobe v zgornjem nadstropju so prazne; nikogar ni. Mati Terezija bi lahko prišla k nam!‘“

Ko jih je pregledal, je p. Van Exem sprva menil, da so preveč udobne zanjo. Dvomil je, da jih bo sprejela. Ko pa je ona slišala za to, je bila zadovoljna.

Michael Gomes se spominja prvega srečanja: „Bilo je februarja: Mati Terezija je prišla z neko vdovo, ki se je imenovala Čarur Ma in je stregla v St. Mary's School. Takoj je odšla v slamnate hišice k revežem. S seboj je peljala tudi mojo hčerko. Potrebovala je veliko zdravil. Tako sem tudi jaz začel prositi.

Nekoč smo šli v veliko lekarno z dolgim spiskom zdravil. Lekarnar je bil zelo zaposlen. Mati mu je pokazala spisek in prosila, če bi ji dal zdravila zastonj. ‚Gospa obrnili ste se na napačen naslov,‘ ji zabrusi. ‚Pustite me, da končam delo!‘ Oba sva sedla, ona pa je začela moliti rožni venec. Ko je lekarnar končal, ji je rekel: ‚Tu imate tri pakete zdravil, ki jih potrebujete. To naj bo darilo družbe.‘

Poleg zdravil je bila vedno potrebna tudi hrana, obleka in drugo. Bilo je težko, toda delala je mirno in z gotovostjo, predana

božji previdnosti. Za nas je bila velik božji blagoslov. V naši hiši je bilo polno bolnikov, siromakov in ubogih. Postajala je dom novega upanja in tolažbe.“

To so bili prvi koraki v novem poklicu. Sama pripoveduje: „Umivala sem otroke, ki so bili vedno umazani. Prvič v življenju so bili čisti. Učila sem jih čistoče in lepega obnašanja, vere in branja. Zemljo sem uporabljala za tablo. Otroci so bili srečni. V začetku jih je bilo samo pet, število pa je raslo. Tisti, ki so redno prihajali, so za vztrajnost in marljivost prejeli milo. Opoldne sem

delila mleko. Danes je na tem mestu moderna šola za več kot 5000 otrok... To je zares božje delo.“

Tedaj je redno pisala dnevnik. Zapisovala je najbolj ganljive dogodke, nenavadno neposredna srečanja, brezmejno duhovno izkustvo.

V nekaj vrsticah:

„Danes sem srečala N. N. Rekel mi je, da nima nič jesti. Dala sem mu denar, ki sem ga imela za tramvaj. Vse, kar sem imela. Sama pa sem se vrnila peš. To sem storila zaradi Jezusa Kristusa. Kako srečna sem!...“

Lojze Kozar

Premakljivi svečnik

6

V nedeljo je župnik Štefan stopil na ambon nekoliko bolj sključen in za dobrih deset let starejši v obraz. Proti svoji navadi je imel list papirja, ki je poplesaval v njegovi drhteči roki, kakor da bo zdaj zdaj veselo poletel med vernike.

„Bratje in sestre! Ta teden nas je zadela velika nesreča, ki je

nismo pričakovali, gotovo smo jo pa zaslužili. Zapustil nas je naš kaplan gospod Željko, pa ne samo nas, zapustil je svoj duhovniški poklic, svojo službo pri Gospodovem oltarju. Kaj hujšega nas ni moglo zadeti, kajti nobena zunanja nesreča ne more biti hujša, kakor je nesreča, ko se zruši neki notranji svet.

Kaj bomo zdaj? Ali naj se zgradimo nad tem, kar se je zgodilo?

Ali naj obsojamo človeka, kateremu smo zaupali? Ne, bratje in sestre, to ne bi bilo krščansko, kajti Gospod nam kot temelj našega krščanstva polaga na srce: Ne sodite, da ne boste sojeni! Torej ne obsojajmo nikogar, ker nismo mi sodniki. Sodnik je samo neskončno usmiljeni Bog.

Se bomo sedaj pohujševali in rekli: Če ta tako dela, kaj šele potem mi! Ali pa morda: Če eno učiš, drugo pa delaš, je vse laž! Ne, bratje in sestre. Vsak je sam zase odgovoren in ne moremo se sklicevati na slabosti ali na grehe drugih, pa čeprav bi jih delal sam papež. Ne dajmo se pohujšati, ampak se zopet ravnajmo po Gospodovi besedi: spolnujmo, kar nas je gospod kaplan dobrega učil, ne ravnajmo pa se po njegovem zgledu!

Je pa njegov izstop, bratje in sestre, milostni opomin za nas vse. Opomin, kako krhek in nestalen je človek in kako lahko zaide, kako je vedno na tehtnici naša vera. Če se to lahko zgodi duhovniku, ki je vsak dan pri oltarju in opravlja daritev najtesneje sklenjen z Gospodom, potem se izguba vere in odpad lahko pripeti vsakemu izmed nas. Če smo doslej ostali verni, si na vso moč prizadevajmo, da nas nobena stvar ne bo ločila od Kristusove ljubezni, ne stiska, ne pohujšanje, ne nezvestoba predpostavljениh, ker ne gradimo ne na papežu ne na škofih, ne na župnikih in kaplanih, ampak naš temelj je Jezus Kristus, ki pa ostane vedno

isti, vedno zvest, vedno dobri pastir, ki išče vsako, zlasti pa najbolj izgubljeno svojo ovco.

Ne sodimo torej gospoda kaplana, ne govorimo slabo o njem, privoščimo mu lepo besedo, če ga srečamo, saj ga Gospod še ni izpustil iz svojih ljubečih rok in ga tudi ne bo vse do konca njegovega življenja.

Pomislimo tudi na to, da tak korak za nikogar ni lahek in da je tudi naš Željko moral dati skoz dolge ure in dneve dvomov, duševnih stisk in notranjega trpljenja, preden je prišlo tako daleč, da ni našel drugega izhoda.

S tem ne opravičujem njegove krivde, kajti krivda za ta korak obstaja. Toda če je kriv on, smo krivi tudi mi. Morda smo premalo zanj molili, preveč pa smo od nje ga želeli.

Kriv sem tudi jaz, ker morda nisem znal ustvariti tiste domačnosti, kakor jo je potreboval. Kriv sem, ker nisem znal ravnati z njim, ker sem premalo pazil, kaj dela in kam in s kom hodi, zato sem dal odpoved škofu, odpoved na to župnijo, v kateri sem mislil, da bom našel svoj zadnji mir. Dal sem odpoved, toda škof je ni sprejel in tako moram ostati v tem kraju, kjer mi bo vedno pred očmi, vse do poslednjega trenutka, kako malo se ljudje poznamo med seboj in kako malo znamo pomagati drug drugemu, kadar je kdo v veliki notranji stiski. Bog naj bo milostljiv meni, pa tudi Željku in naj ga, čeprav po velikem ovinku, zopet privede k sebi. Vsi

molimo za to in ostanimo trdni v svoji veri in predvsem v svojem zaupanju v božjo dobroto, pa čeprav upamo proti vsakemu upanju.“

Po maši so nekateri rekli:

„Si videl, kako držijo skupaj? Nitj besedice obtožbe nisi slišal.“

„Mislil sem, da se bo župnik od jeze in ogorčenja razpočil. Seveda, če bi kaj takega zagrešil kdo izmed nas...“

Ženske so pa menile:

„Namesto da bi naštel vse njegove umazane grehe, nam ga je tako rekoč popolnoma opral.“

„Tiste ženske vlačugarske niti omenil ni, kakor da ga ni prav ona speljala na slabo pot. Lazila je za njim in lazila, dokler se ni spozabil. Ko se je spozabil enkrat, se je spozabljal vedno pogosteje. Saj nismo otročje, poznamo te stvari. Župnik pa o vsem tem niti besede.“

„Ste pač preslišale tisto najvažnejše, kar nam je župnik povedal: naj ne obsojamo, ampak rajši za kaplana molimo.“

„Ko je odšel, ni več kaplan. Slabši je od kogar koli izmed nas.“

„Če ni kaplan, je pa duhovnik. In duhovnik ostane vedno, tega ne izbriše noben svetni poklic.“

„Prav imaš. Tudi jaz bi rekla, naj vsak pometa pred svojim pragom. Če ni mogel vztrajati v duhovniškem poklicu, pač ni mogel. Zakaj bi ga zaradi tega obsojali?“

„V župnišču bi pa res lahko bilo malo več domačnosti. Toda

Cilka je taka, če se ji kdo zameri, mu tega ne more pozabiti in nikoli ne veš, kdaj se ji zameriš.“

„Zdaj si pa privoščite Cilko, potem pa župnika, potem pa svoje sosede! Ali res naši bližnji nima jo na sebi nič dobrega?“

„Si mogoče kaj izmišljujem? Rekla sem samo to, kar je res.“

„Mene pa grize to, zakaj si Željko ni kake druge izbral, ampak prav to. Pet let je starejša, ima že enega otroka, za katerega bo moral Željko skrbeti. Pa še ločena je, kakor da je okrašena z vsemi ženskimi krepostmi.“

„Naj ima, kar je izbral. Kaj boljšega gotovo ni zaslužil.“

Tako je šlo dneve in dneve. Župnikova pridiga, se zdi, ni prav nič zalegla. Ali pa morda vendarle, kajti kaj bi bilo šele takrat, če bi župnik k vsemu dodal še svojo mero zgražanja.

Redovna družba matere Terezije raste

Iz Indije prihajajo novice, da vedno več deklet stopa v vrste „Misijonark ljubezni do bližnjega“, redovne družbe, ki jo je 1950 ustanovila mati Terezija iz Kalkute. Zdaj jih je že 2000 in stanujejo v 225 redovnih hišah v 50 državah. Vodijo 150 šol v najbolj zapuščenih predmestjih vlemest in vzgajajo nad 27.000 otrok. Zveste svoji zaobljubi, „služiti najbolj siromašnim med siromašnimi“, upravljajo 304 središča za razdeljevanje hrane lačnim in tako omogočajo najnujnejšo prehrano vsaj 50.000 ljudem.

med nami v Argentini

Nekatere prireditve

Slovenska kulturna akcija je imela v mali dvorani Slovenske hiše svoj 1. kulturni večer 32. sezone 20. aprila. Dr. Andrej Fink je predaval o prevzemu državljanstva in ohranitvi narodnosti. Na 2. večeru je 4. maja dr. Marko Kremžar predstavil svojo novo knjigo Oris družbene preosnove, na 3. večeru (18. maja) pa je dr. Katica Cukjati predavala o narodnosti otrok slovenskih staršev iz naravno-pravnega in pozitivno-pravnega gvida.

Na zveznem sestanku mladinskih organizacij (SDO in SFZ) je marca govoril časnikar Tone Mizerit o sedanjih razmerah v deželi, aprila duhovnik Jože Bokalič CM o svobodi in ljubezni, junija pa pisatelj Zorko Simčič o „Cankarjevih in drugih dajteljnih“.

Slovenski duhovniki, ki živijo v Vélikem Buenos Airesu, so začeli z mesečnimi sestanki zadnje sredo v aprilu.

Na roditeljskem sestanku Prešernove šole v Castelarju je 28. aprila

govorila dr. Katica Cukjati o vplivu televizije na otroke.

Visokošolski tečaj v Slovenski hiši je začel novo šolsko leto 13. aprila. Otvoritveno predavanje je imel univ. prof. dr. Milan Komar. 11. maja je bil na sporedu seminar dr. Kremžarja o slovenski sedanosti in prihodnosti in predavanje Zorka Simčiča o refleksivni, erotični in domoljubni tematiki v slovenski poeziji. V program tečaja sodi tudi filozofski cikel dr. Komarja vsako zadnjo soboto v mesecu.

24. maja, na praznik Marije Pomagaj, je bil v slovenski skupnosti dan molitve in žrtev za našo mladino. V cerkvi Marije Pomagaj je bila molitvena ura in maša.

V Mendozi so imeli 28. aprila sestanek z razgovorom o vprašanih slovenskega srednješolskega tečaja. Razgovor je vodil vodja tečaja inž. agr. Marko Bajuk. Isto nedeljo popoldne pa je pod okriljem Zveze slov. mater in žena govoril dušni pastir Jože Horn o ločitvi zakona in krščanski družini.

Občni zbor Slomškovega doma

V nedeljo 28. aprila je bil redni občni zbor Slomškovega doma v Ramos Mejiji. Po poročilih odbornikov so bile volitve novega odbora, ki ga sestavljajo: predsednik Jernej Tomazin, 1. podpredsednik Marjan Šušteršič, 2. podpredsednik lic. Marjan Schiffrer, tajnica Alenka Poznič, podtajnica Rezka Novak; v finančnem odseku so: inž. Franci Schiffrer, Marija Javoršek, Tone Lavrenčič; v gospodarskem odseku: Niko Potočnik, Tone Javoršek, Jože Cestnik, Zdenko Hribar, Peter Avguštin; v prosvetnem odseku: Tone Selan, Tončka Trobec, Saša Omahna, Franci Willenpart; v mladinskem odseku: Marjan Loboda, Vladi Selan, Lojze Lavrič, Karla Malovrh; v prireditvenem odseku: Tone Škraba, Tone Kastelic, France Vester, France Pergar, Pavle Novak; v ženskem odseku: Metka Tomazin, Angelca Kastelic, Anka Kočar, Nada Nose; v nadzornem odboru: cont. Tone Marin, Matevž Potočnik in Herman Zupan. Članov SD je 536.

Obletnica v Carapachayu

V nedeljo 5. maja je Slovenski dom v Carapachayu praznoval svoj srebrni jubilej, 25. obletnico blagoslovitve doma, s celodnevno prireditvijo. Ob 11. uri je bilo dviganje zastav, ob 11,30 maša za žive in umrle člane. Mons. Anton Orehar je v pridigi spodbudil k zahvali za dosedanjo versko in narodno ohranitev ter spodbujal mlajši rod, naj nadaljuje delo svojih staršev. Po maši je bila najprej napitnica za člane odbora in

zastopnike ustanov in Domov, ki sta jih pozdravila predsednik Tine Kovačič in podpredsednik Jože Markež, nato pa skupno kosilo.

Popoldanski kulturni program je napovedoval kulturni referent Doma Franci Žnidar. Po pozdravu predsednika Kovačiča so učenci Stritarjeve šole in mladina izvedli pevske in recitatorske točke, slavnostni govor pa je imel Tone Brulc. Za sklep je bil družabni del.

Romanje v Luján

V nedeljo 12. maja smo opravili vsakoletno romanje v najznamenitejšo božjepotno svetišče v Lujánu. Romanje je imelo letos poseben pečat; bil je ob 40-letnici našega umika iz Slovenije in ob 40-letnici pomora domobranske vojske v Kočevskem Rogu, Teharjah in drugod po Sloveniji. Udeležba je bila zato letos izjemno številna, kljub temu, da je lujansko romanje vsako leto daleč najštevilnejša slovenska prireditev v Argentini. Izjemno lep jesenski dan je še pomagal k tako lepi udeležbi. Poleg rojakov iz Velikega Buenos Airesa se je romanja udeležila tudi skupina Slovencev iz Rosarija in nekaj zastopnikov iz Miramara, Bariloč in drugih krajev v notranjosti.

V začetku maše je krajevni škof Ognjenović, po rodu Črnogorec, prijateljsko pozdravil slovenske romarje. Pohvalil je slovensko vernost in nas spodbudil k zvestobi narodu in k predajanju duhovnih izročil mladim in novim rodovom. Poljubil je slovensko zastavo in podobo Marije Pomagaj.

Mons. Orehar je v pridigi omenil našo 40-letnico in Metodovo leto. Posebej je priporočil udeležbo pri slovenskih mašah, verske liste in duhovne vaje. Svaril je pred škodljivimi vplivi okolja in družbenih občil. Staršem je priporočal, naj bodo mladim zgled v branju, usmerjajo naj jih v verske in mladinske ter kulturne organizacije, vcepljajo naj jim ljubezen do skupnosti in poskrbe za pripravo na zakon in na poklicno življenje, podčrtal je važnost duhovniških in redovniških poklicev.

Popoldanska pobožnost se je pričela z nagovorom Marka Cukjatija o Marijini vlogi v osebem, družinskem in narodnem življenju. V procesiji okrog trga pred baziliko so se za križem zvrstili šolski otroci, narodne noše, dekleta in fantje, možje in žene, ministranti, duhovniki in redovnice. Po vrnitvi v cerkev so bile pete litanije Matere božje, zahvalna pesem, blagoslov in poslovilna pesem.

Naslednji teden je mons. Orehar obiskal še rojake v Mendozi in San Luisu in jim vodil duhovno obnovo ter romanje.

Žegnanje pri Mariji Pomagaj

V nedeljo 26. maja je bilo žegnanje v Slovenski hiši. Ob 11,30 je bilo v cerkvi Marije Pomagaj somaševanje dušnih pastirjev za dobrotnike cerkve. Mons. Orehar, ki je vodil somaševanje, se je v pridigi spomnil Marijinega praznika in pa binškošnega praznika. Pri maši je ubrano pel komorni zbor pod vodstvom pevovod-

kinje Anke Savelli Gaserjeve. Skupno kosilo je bilo v dvorani Slovenske hiše. Ob treh popoldne je bil recitacijski nastop učencev Jegličeve šole, za uvod pa je voditeljica šole Marjana Batagelj spregovorila z izbranimi besedami. Finančno poročilo o Slovenski hiši v preteklem letu je podal mons. Orehar. Ob 15,30 je bila pobožnost v cerkvi: pete litanije Matere božje in blagoslov.

.....

Pismo vietnamskega nadškofa

Tednik „France catholique“ je pred kratkim objavil pismo vietnamskega nadškofa Nguyena Kim Diena iz mesta Hue, ki je imelo v Vietnamu velik odmev. Oblast si namreč močno prizadeva, da bi s pomočjo „patriotičnih“ društev katoličane čim bolj nadzorovala in jih vpregala v svoje dejavnosti, katerih končni namen je čim bolj razširiti tudi ateizem.

299 zastopnikov iz raznih pokrajin Vietnoma je lani 10. novembra v Hanoju ustanovilo odbor zveze katoliških rodoljubov Vietnoma. To je bil nov poskus, kako povezati katoličane pod krinko patriotizma. Doslej so vsi taki poskusi propadli, ker niso dobili zadostne podpore ne pri hierarhiji ne pri vernikih v Vietnamu. Zaradi jasnih namenov odtrgati vietnamske škofije od vesoljne Cerkve, tudi novi odbor ni pridobil katoličanov. Ko je prišlo zastopstvo mesta Hošiminha iz Hanoja, so pripravili sestanek, na katerem je spregovoril tamkajšnji nadškof in kljub navzočnosti zastopnikov oblasti kritiziral hanojski kongres ob ustanovitvi omenjenega odbora.

Novice

IZ SLOVENIJE

Umrli duhovniki:

P. Leon Božič KR

11. februarja 1985 je v Ljubljani umrl dologletni prior križniškega reda p. Leon Božič. Rodil se je v župniji Raka 1907, 1925 vstopil v križniški red, bil 1933 v Ljubljani posvečen, bil kaplan v Metliki, vzgojitelj v Vajeniškem domu v Ljubljani, župnik v Središču ob Dravi in Ormožu. Od 1949 je bil 33 let tudi prior križniškega reda. Bil je izredno blagega značaja, poln dobrotljivosti in gostoljubnosti. Zadnja leta je močno bolehal.

Dr. Jerko Gržinčič

Zaradi posledic operacije želodca je 4. marca v Ljubljani umrl prof. dr. Jerko Gržinčič. Rojen je bil 1905 v reški škofiji, še mlad vstopil k salezijancem, v Turinu doktoriral iz teologije, bil 1931 v Ljubljani posvečen, deloval na Radni, v Ljubljani, v Zagrebu, pridobil diplomu iz glasbene kompozicije in iz matematike ter fizike, poučeval na gimnazijah v Zagrebu, Varaždinu in Rovinju, 5 let deloval v Ekvadorju in nato pri Sv. Vidu v Clevelandu, 1972 se vrnil v Rovinj, pred 3 leti se naselil v

Črnučah pri Ljubljani in bil 1983 inkardiniran v ljubljansko nadškofijo. — Bil je zelo nadarjen glasbenik. Že v mladih letih je skomponiral znamenito opereto „Miklavž prihaja“.

Jožef Pogorelec

7. marca je umrl v Logatcu Jožef Pogorelec, upokojeni župnik v Dolenjem Logatcu. Rodil se je 1908 na Uncu, bil 1937 posvečen v Ljubljani, bil kaplan na Jesenicah, od 1945 pa kaplan in župnik v Dolenjem Logatcu do 1980, ko se je zaradi bolehnosti upokojil. Osebnostno je bil skromen in vsestransko urejen pa globoko pobožen. Bil je velik častilec sv. Rešnjega telesa. Zelo skrbno se je trudil s katehezo in veliko delal za mladino.

Franc Vidic

26. marca je novomeški kanonik Franc Vidic umrl zaradi srčne kapi. Rojen je bil v šenčurju 1920, maja 1945 se je skupaj z drugimi bogoslovci umaknil pred partizani v tužino, dokončal študije v begunskem semenišču v Pragli v Italiji in bil 1946 posvečen. 3 leta je deloval v goriški nadškofiji (Deskle, Gorenje polje). 1949 ga je škof Vovk poklical domov

in je nato služboval v Dragatušu, Vavti vasi, od 1957 pa je vodil župnijo šmihel pri Novem mestu skoraj 25 let. Tu je skupaj z arh. Valentinčičem rešil staro župnijsko cerkev, ki so se ji temelji pogrezali, in obnovil tudi vse cerkve v župniji. 1981 je bil imenovan za kanonika kolegiatnega kapitlja v Novem mestu.

Štefan Ščap

18. marca je umrl v svoji rojstni župniji v Turnišču v Prekmurju Štefan Ščap, upokojeni župnik, duhovnik djakovske škofije. Rodil se je 1905 v Turnišču, še mlad stopil k salezijancem in bil po študijah v Ljubljani, Krakovu in Zagrebu 1932 posvečen. 2 leti je bil prefekt v salezijanskem dijaškem zavodu v Zagrebu, potem pa je kot škofijski duhovnik djakovske škofije deloval kot kaplan in župnik do 1965, ko se je zaradi šibkega zdravja upokojil in še pomagal v Zagrebu. Pred smrtjo se je želel vrniti v rojstni kraj.

P. Nikolaj Bregant O. Carth.

V pleterskem samostanu 28. marca je umrl p. Nikolaj Bregant. Rodil se je 1907 v Ljubljani, 1930. vstopil v kartuzijo v Pleterjah in bil 1936 posvečen. Zaslužen je tudi zaradi izdajanja zbirke svetovnih duhovnih knjig, ki jih je v svojem prevodu izdal 13: Daniel Rops: Jezus v svojem času (1971); D. Thalhammer: Z Marijo v radosti, v bridkosti in slavi (1972); J. Galob: Sveti Jožef (1974); P. Glorieux: Sveta maša, vrhunec vere (74); P. R. Massol: Poslušnost Sv. Duhu (76); Th. Merton: Življenje in svetost (77); J. Loew: V šoli

velikih molivcev (78), Menih vzhodne Cerkve: Jezus, preprosti pogledi na Odrešenika (79); Kartuzijanec: Uvod v duhovno življenje (79); Sv. Ludvik M. Grignon de Monfort: Popolna podaritev samega sebe Kristusu po Mariji (80); Sv. Janez Eudes: Čudovito srce božje Matere (83); Eudes: Jezusovo kraljevanje v nas (84). V svoji zbirki je izdal tudi 2 Newmanovi (Apologia pro vita sua, v prevodu dr. J. Fabijana in Premišljanja in molitve v prevodu Fr. Terseglava). Vse te knjige so bile zelo hitro razprodane.

Franc Merkač

1. aprila je v Ljubljani umrl upokojeni župnik Franc Merkač. Rodil se je 1908 v Prevaljah, bil 1934 v Mariboru posvečen, deloval kot kaplan v Zalcu in Jarenini, kot župnik v Jarenini, v Kalobju in pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji. Zaradi splošne telesne izčrpanosti se je 1972 upokojil in živel nato v Lovskem, zadnja 4 leta pa na bratovem domu v Breznici. Vestno je opravljal svojo duhovniško službo in molil ter trpel za sebi zaupano božje ljudstvo.

Franc Rigler

13. aprila je umrl salezijanski duhovnik prof. Franc Rigler. Rojen je bil pri Sv. Gregorju 1912, še mlad stopil k salezijancem, bil 1939 v Ljubljani posvečen, v povojnem času diplomiral na univerzi iz matematike in fizike, deloval na Hrvaškem, od 1968 učil matematiko in fiziko na salezijanski Srednji verski šoli v Želmljem do 1983, kjer je poučeval tudi grščino, zemljepis in zgodovino,

ob koncu tedna pa pomagal na župnijah. Bil je neutrudno delaven in vesten duhovnik.

Mons. Stanko Grims

23. aprila so v Merlebachu na Francoskem slovesno pokopali najstarejšega slovenskega izseljenskega duhovnika msgr. Stanka Grimsa. — Rodil se je 1901 v škofji Loki, bil 1926 v Ljubljani posvečen, kaplanoval v Šentrupertu na Dolenjskem, 1935 pa odšel kot izseljenski duhovnik k družinam slovenskih rudarjev v Alzaciji in deloval v Merlebachu kar 50 let. Ko so Nemci 1940 zasedli Francijo, je moral kot tujec domov, vrnil pa se je spet 1945. Bil je mož velike srčne kulture, izredne ljubezni in spoštovanja do sočloveka, poln dobrote in požrtvovalnosti. Pogreb je vodil škof Lenič z 12 slovenskimi duhovniki.

Dr. Dušan Rueh

25. aprila je za srčno kapjo umrl dr. Dušan Rueh, župnik v Ljubljani-Ježica. Rodil se je v Ljubljani 1920, bil 1944 posvečen, bil od 1945 6 let stolni vikar, nato pa kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Pomagal je pri načrtovanju slovenske kateheze in nastajanju prvih povojnih tiskanih veroučnih učbenikov. 1960 je prevzel župnijo Ježica. Novo cerkev je obogatil s Kregarjevimi mozaiki in križevim potom. Ob župnišču je dogradil nove pomožne župnijske prostore. Veliko je delal za vsakoletno romanje bolnikov in invalidov v Lurd. 11 let je bil tudi urednik pridigarških osnutkov za vse 3 župnije.

V Metodovem letu

27. februarja je Svet evropskih škofovskih konferenc v westminster-ski stolnici v Londonu počastil spomin sv. Metoda. Med močnim zastopstvom evropskih škofov je bil tudi nadškof Šuštar, ki je tudi podpredsednik Sveta evropskih škofovskih konferenc. Dobri 2 uri je trajala slovesna maša, pri kateri so bili ob oltarju poleg kardinala Basila Humea, westminsterskega nadškofa in predsednika Sveta evropskih škofovskih konferenc, še 3 kardinali: Glemp (Poljska), König (Avstrija) in Lustiger (Francija), 32 nadškofov in škofov ter več desetih duhovnikov. Govor o življenju in delu svetih bratov je imel kardinal Hume.

„Naša celina je kruto razdeljena,“ je dejal. „Živimo v tesnobi, sovraštvu, tekmovalnem soočanju. V mnogih deželah Cerkev že cele rodove trpi preganjanje in je izgubila svojo versko svobodo. Vsi evropski narodi naj bi se spomnili svoje krščanske preteklosti, saj si vsi želijo konec sporov in zatiranj ter iščejo spravo in mir. Evropa je lahko politično razdeljena, toda katoliški škofje in božje ljudstvo nismo... Sanjamo o Evropi, ki bo odkrila vero in edinost; Evropi, v kateri bodo lahko vsa ljudstva živela svoje življenje, svojo vero, svoj jezik in kulturo; Evropi, ki bo pripravljena živeti v miru in soglasju; Evropi, ki bo ščitila človeško življenje, spoštovala človekove pravice in njegovo dostojanstvo... To je vizija Evrope, ki bi jo sv. Benedikt in sv. Ciril in Metod gotovo spoznali in jo blagoslovili.“

„Blagovestnika Slovanov“

Pri Ognjišču v Kopru je izšel v obliki romana napisan življenjepis svetih bratov Cirila in Metoda. Slovenska zamejska pisateljica Zora Piščanc je napisala po virih zgodovinski roman ob 1100-letnici Metodove smrti. — Knjiga ima 2 dela in 408 strani.

Denarne težave apostolskega sedeža

Denarni primanjkljaj apostolskega sedeža je bil v lanskem letu 58,4 milijarde lir. Za letošnje leto pa je predviden že v višini 63,3 milijarde lir. Pri tem pa niso vračunane povišane plače, pokojnine in drugi izdatki za vatikanske uslužbence. Takšno je v grobih obrisih sporočilo za tisk, ki ga je po tridnevnem zasedanju (od 5. do 8. marca) 9. marca objavil „svet kardinalov za organizacijske in gospodarske zadeve apostolskega sedeža“. Zasedanja v Rimu se je udeležilo dvanajst članov (vseh je štirinajst), predsedoval pa mu je državni tajnik kardinal Agostino Casaroli.

Lanski primanjkljaj v blagajni apostolskega sedeža bo moč večinoma pokriti iz „Petrovega novčiča“, prostovoljnih darov katoličanov po vsem svetu papežu za potrebe upravljanja osrednjih organov katoliške Cerkve. Ti darovi so lani dosegli 26 milijonov ameriških dolarjev. Kar bo še manjkalo, bodo pokrili iz drugih sredstev in s pomočjo nekaterih gospo-

darskih in upravnih omejitev ter drugih ukrepov.

Člani Sveta ob vedno večjih denarnih zadregah apostolskega sedeža prosijo katoličane vsega sveta, naj pokažejo več solidarnosti do apostolskega sedeža in njegovih potreb, saj so za uspešno vodenje in upravljanje tolikšne ustanove, kot je katoliška Cerkev, potrebna tudi znatna denarna sredstva.

Bilanca je približno takšna: v blagajni se je lani nabralo 59,67 milijarde lir, izdatkov pa je bilo kar za 103,55 milijarde lir. Zraven je treba prišteti še izdatke za delo in vzdrževanje Radia Vatikan, kar znese novih 14,43 milijarde lir stroškov v breme apostolskega sedeža. Več kot polovica izdatkov je šla za osebne izdatke: plače, pokojnine in druge stroške 1917 vatikanskih uslužbencev in delavcev in pa poslovanje Radia Vatikan.

Kardinalski svet je ugotovil, da so za povišanje izdatkov apostolskega sedeža „največ krivi“ številni novi uradi in organi v rimski kuriji in hkrati z njimi povezano večje število novih uslužbencev. Upoštevati pa je treba tudi splošno inflacijo. Svet je obravnaval tudi vprašanje ustrezne reorganizacije osrednje uprave katoliške Cerkve, saj bi bil to tudi način zmanjšanja naraščajočih izdatkov.

Člani sveta so podprli predlog belgijskega škofa Jana Schotta, zaposlenega v kuriji, kako naj bi v prihodnosti nagrajevali vatikanske uslužbence in bolje uskladili delo uradov apostolskega sedeža. Prvo vodilo naj bi bilo socialna pravičnost.

KJE JE KAJ

LETO 52

JULIJ 1985

UVODNIK	Nedelja verskega tiska	321
OB 40-LTNICI	Ob 40-letnici konca vojne (Slovenska pokrajinska škofovska konferenca)	325
	V Rogu ležimo pobiti (Tomaž Kovač)	327
	Našim stražarjem (Marjan Jakopič)	329
	Glasovi vesti (Božidar Fink)	330
	Korenine slovenske tragedije (Naša luč) ...	335
NAŠA VPRAŠANJA	Pogovor z arh. J. Vombergarjem o Zedinjeni Sloveniji (Milan Magister)	343
VERSKI ČLANKI	Odprto pismo Frideriku Baragu (nadškof Alojzij Šuštar)	347
	Točka Omega (Alojz Rebula)	350
	Ne „dovoljeno—prepovedano“, temveč „dobro zlo“ (teološki strokovnjaki)	351
	Namen Apostolstva molitve za julij (Cerar—Kovačič)	355
SLOVENCİ PO SVETU	Pogovor z izselj. duhovnikom J. Drolcem o Slovencih na švedskem (Jože Škerbec)	357
LEPOSLOVJE	Odlomek povelikonočne barve (V. Kos) ...	324
	Posvet pod brajdo (Jože Krivec)	362
	Premakljivi svečnik (Lojze Kozar)	374
ZA MLADINO	Moj stric — domobranec (Rozka Snój) ...	366
V DRUŽINI	O otrokovi in družinski molitvi, II. del (Božidar Bajuk)	368
MATI TEREZIJA	Prvi koraki v novem poklicu (Lush Gjergji)	371
KRONIKA	Med nami v Argentini	377
	Iz Slovenije	380

AÑO 52

JULIO 1985

Vse življenje se je boril za dominvino.

— — —

Vse je v najlepšem neredu.

— — —

Revolucija žre lastne otroke — pa tudi nekateri otroci žro lastno revolucijo.

— — —

Neumen pesnik gre korak pred revolucijo, pameten politik korak za njo.

— — —

Režiser je v gledališču bog, ampak na žalost so igralci ateisti.

— — —

Težko je satire pisati, a še veliko težje jih je podpisati.

— — —

Tudi lačen človek je lahko vsega sit.

— — —

Usodo držimo v svojih rokah — te so pa zvezane.

— — —

Odkar je postal delegat, je izgubil dar govora, le kimati še zna.

— — —

Iz mnogih stolčkov bi lahko sestavili zatožno klopo.

— — —

Namesto cvetja bi bilo na oltar domovine treba od časa do časa položiti račune.

— — —

Oglas: Prodam vilo s pogledom na delavski razred.

— — —

Spranim možganom je lahko podtakniti umazane misli.

„Zadnje čase sem zelo veliko bral o škodljivosti nikotina in alkohola.“

„In kaj boš zdaj?“

„Skušal bom manj brati.“

— — —

V modernem bloku.

Sosed gre h sosedu: „Prosim, če lahko radio toliko utišate, da bom ženi nekaj povedal!“

— — —

Gospodinja gostom: „Zdaj morate pa res ostati pri nas na kosilu: sem juhi že prilila vode.“

— — —

„Dvakrat sem življenjsko zavarovan. Tako boš, draga, zavarovana, če se mi kaj pripipeti.“

„In če se ti ne?“

— — —

V gostilni.

Gost: „Tale naravni zrezek je neužiten!“

Natakar: „Vam ga bom zamenjal za dunajskega.“

„A tega sem že načel!“

„Saj imamo tudi dunajske že načete!“

— — —

„Zdravnik je prepovedal moji ženi kuhati.“

„Kaj je bolna?“

„Ona ne, ampak jaz.“

— — —

Ribičeva žena potoži sosedi: „Danes sem šla z možem loviti ribe, pa sem spet naredila vse napačno: govorila sem preveč naglas, vzela napačni trnek, prezgodaj ga potegnila iz vode — in ujela več kot on.“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKI VERSKI MESECNIK

Izdaja ga konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: msgr. Anton Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Tiska V i l k o s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. — ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA. — Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treeview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: Zora Piščanec Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1985 (do 31. julija) \$a 13.400; drugod 27 USA dolarjev, DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Antonio Orehar, Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa eslovena. Editor y director: mons. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina. — Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 223.231. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

